malacký hlas

Dvojtýždenník • 18/XVII • 16. 10. 2007 • Do každej domácnosti v Malackách

malackyhlas@malacky.sk • www.malackyhlas.sk

ÚVODNÍK

Schod za schodom

Po vyťukaní telefónneho čísla na mobile nikdy neviete, kde osobu svojho záujmu zastihnete – či vo vedľajšej ulici alebo na opačnom konci sveta. Čaro a zároveň riziko mobilnej komunikácie. Zlomený hlas, smútok, obavy. Leží na nemocničnom lôžku. Malá nepozornosť, zlé nastavenie koliesok, pád na obrubník. Stotina sekundy a veľké plány na najbližšie dni sú bezcennou zmesou dátumov, mien a udalostí. Všetko je inak, teraz ide o život. Ťaživá otázka: ako to všetko dobehnem? má zvláštnu príchuť dvojzmyselnosti. Už desať rokov je na invalidnom vozíku.

Bezvládne nohy, zato silné ruky. Jeho bicepsy i tricepsy sa napínali pod pruhovaným tričkom, keď sa schod za schodom zosúval do Krýpt pod františkánskym kláštorom a vyťahoval na poschodie synagógy. Ostatní účastníci prehliadok pamätihodností Malaciek pevne stojac na dvoch nohách neverili vlastným očiam. Kto nevidel, neuverí. Vladislav Kačmár je tuhá nátura. So svojím občianskym združením organizuje benefičné koncerty. „Malacky sa mi páčia, aj tu urobíme koncert a výťažok venujeme vašim telesne postihnutým," lúčil sa pred troma týždňami. Z nášho mesta si odnášal aj ďalšiu ideu – na Ranči u indiánky chce organizovať rekondično-rehabilitačné pobyty pre hendikepovaných. Plánov plný diár. Nehoda na obrubníku cez ne urobila hrubý škrt. Teraz bojuje o skorý návrat. Vlado Kačmár je tuhá nátura. Zamáva lekárom a opäť bude schod za schodom napredovať k napĺňaniu svojich plánov. Jeho cesta je statočná. My zdraví s obľubou každý druhý schod vynechávame.

IVANA POTOČŇÁKOVÁ

Študenti františkánskeho gymnázia v roku 1941. **Foto: archív V. Zaíčkovej**

Obe malacké gymnáziá oslávili 80. výročie založenia

Na začiatku reholníka, dnes dve školy

Píše sa september roku 1927

Na Súkromnom gymnáziu Rádu sv. Františka s právom verejnosti sa začína vyučovať. Kláštor, dovtedy neprístupný verejnosti, definitívne otvára svoje brány mladým ľuďom bažiacim po vzdelaní 2. októbra. Do prvého ročníka nastupuje 110 študentov. Prví maturanti opúšťajú školu v roku 1935. Študentmi školy sú výlučne mladí muži, dievčatá majú povolenú len externú formu štúdia. Úroveň výučby sa rovná vysokoškolskému štúdiu.

Píše sa rok 1945

Z cirkevného gymnázia sa stáva štátne. Do tohto momentu gymnázium pripravilo do života 539 študentov z celého Slovenska, dokonca spoza hraníc (pozn. aut.: tento údaj prináša publikácia Františkánske gymnázium v Malackách 1927 – 2007 autorov M. Macejku, M. Konečného).

Pokračovanie na 5. strane

Deň cestovného ruchu po prvý raz aj v Malackách

Zatiaľ ticho závidíme

Poznajú vlastne Malačania svoje mesto? Hľadanie odpovede na túto otázku bolo jedným z hlavných motívov prípravy aktivity pri príležitosti Svetového dňa cestovného ruchu. Turisticko-informačná kancelária (TIK), ktorá v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Malacky funguje už vyše roka, pripravila na 29. september pre verejnosť sériu bezplatných prehliadok mesta so sprievodcom. Záujemcovia o návštevu historických pamiatok si vyberali jeden zo štyroch okruhov: veľký mestský, sakrálny, historický alebo okruh pre lenivých turistov.

Okrem asi stovky Malačanov sa do Krýpt pod františkánskym kláštorom, útrob kostola Nepoškvrneného počatia Panny Márie a kaplnky Svätých schodov, synagógy a Múzea Michala Tillnera postupne v troch skupinách prišli pozrieť aj Bratislavčania. O možnosti bezplatnej prehliadky pamätihodností Malaciek sa dozvedeli z vysielania Slovenského rozhlasu. O výklad historických súvislostí sa postarali pracovníci TIK-u Katarína Trenčanská a Lukáš Vavrinec, pracovníčka MCK Mária Pukančíková a kvalifikovaný sprievodca Andrej Wsól.

Prvej z troch organizovaných skupín návštevníkov sa podarilo vidieť na vlastné oči aj povestné Pálfiho srdce – srdce grófa Pavla Pálfiho z Erdödu (1589 – 1653), zakladateľa františkánskeho kláštora. V striebornej schránke a hermeticky uzatvorenej sklenej vitríne je z bezpeč-

Pokračovanie na 7. strane

Ani všadeprítomné bariéry neboli pre V. Kačmára prekážkou, ktorá by ho odradila od prehliadky Malaciek.

ŠARKANIÁDA 2007

CVeČko pozýva na ŠARKANIÁDU 2007, ktorá sa uskutoční
v nedeľu 21. 10. o 15.00 h na lúke „pri mlyne" – smer Kostolište.
Účastníkov čaká:
- súťaž o najzaujímavejšieho šarkana;
- spoločné púšťanie šarkanov (môže byť i z obchodu),
- malé odmeny pre súťažiacich.

V prípade nepriaznivého počasia sa podujatie nekoná.

POZVÁNKA

Pozývame vás na riadne **zasadnutie poslancov MsZ**, ktoré sa uskutoční **25. októbra o 15.00 h** vo veľkej zasadačke MsÚ na Radlinského ulici.

V rámci programu budú prerokované aj tieto body:
VZN o zeleni mesta Malacky, o poskytovaní prepravnej služby mestom, návrh stratégie budovania obchvatu mesta a. i.

MH 07 F3

JEDNOU VETOU

• Trojstranné rokovanie o projekte odkanalizovania mesta sa 1. 10. uskutočnilo medzi Mestom Malacky, BVS a Eurovalley, a. s.

• 1. 10. sa uskutočnilo pracovné zasadnutie poslancov a pracovníkov MsÚ k aktuálnej informácii o príprave rekonštrukcie verejného osvetlenia. Po prezentácii tzv. predprojektu, ktorý dala samospráva vypracovať, odobrili poslanci nový postup rekonštrukcie – bude rozdelená do dvoch etáp: prvú bude financovať mesto, financie na druhú bude samospráva hľadať v grantových zdrojoch. Náklady na rekonštrukciu budú oveľa vyššie, ako mesto pôvodne predpokladalo. Aktualizovaný materiál, ktorý záväzne určí postup rekonštrukcie a spôsob financovania, sa opätovne dostane na rokovanie mestského zastupiteľstva.

• V dňoch 2. a 3. 10. zasadalo v Bratislave Predsedníctvo Združenia miest a obcí Slovenska, ktorého členom je aj primátor Malaciek Jozef Ondrejka. Pripravované aktivity vlády a ministerstiev prišli na zasadnutie prezentovať podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič a za svoje rezorty Viera Tomanová a Ján Mikolaj.

• 5. 10. sa uskutočnilo zasadnutie Klubu starostov Malackého okresu. Jeho súčasťou bolo odovzdanie čestných uznaní samosprávam za podporu regrutácie a školenie k zavedeniu eura v podmienkach verejnej správy.

• Primátor J. Ondrejka vyhodnocoval 8. 10. so zástupcami Inkubátora Malacky a Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka úvodné dni pôsobenia alokovaného pracoviska univerzity v Malackách.

• Zmena tohtoročného rozpočtu bola 8. 10. predmetom pracovnej porady primátora Jozefa Ondrejku a vedúceho oddelenia ekonomiky MsÚ Ladislava Adamoviča. Primátor navrhne poslancom na najbližšom rokovaní MsZ 25. 10. schváliť rozpočet ako prebytkový vzhľadom na ušetrené prostriedky v rámci dvoch rekonštrukcií: križovatky Severínek a Ulice J. Kostku (na jej obnovu mesto získalo financie z eurofondov).

• V ten istý deň rokoval primátor J. Ondrejka so zástupcami spoločnosti Progres Malacky. Dostal od nich informáciu, že ešte pred Vianocami spoločnosť ponúkne svojim klientom rozšírený balík služieb.

• 10. 10. zasadala komisia životného prostredia v súvislosti s realizáciou projektu rekonštrukcie parku na Kláštornom námestí. Jej členovia sformulovali požiadavky na zmeny v projekte, ktoré bude projektový manažment ako žiadosť adresovať ministerstvu regionálneho rozvoja.

-ipo-

ZAUJALO VÁS

Milí čitatelia,

ak nám napíšete ***do*** **23. októbra** *na adresu redakcie, ktorý príspevok vás zaujal, budete mať šancu získať* **tričko a hrnček s logom mesta z novej série reklamných predmetov**. *Tak neváhajte a zapojte sa! Ak máme písať o tom, o čom chcete čítať, musíme poznať váš názor. Tak vystrihnite kupón a napíšte naň, čo vás zaujalo. V minulom čísle to boli najmä* **Zešli sme sa na hambálku, Kľúč od kaštieľa v rukách mesta, Centrum mesta kompletne zrekonštruované** *a iné.*

V tomto čísle odmeníme **Máriu Švecovú zo Štúrovej ulice v Malackách**. *Prosíme výherkyňu, aby sa ohlásila v redakcii.*

„Sudcovia nie sú leniví, ale je ich málo."

Justičným chaosom nazval minister spravodlivosti Štefan Harabin situáciu po zrušení niekoľkých okresných súdov, medzi ktorými bol aj Okresný súd v Malackách. Dodal: „Marketingový predaj takzvanej reformy bol úmyselným úkonom na vytváranie priestoru na prieťahy v súdnom konaní." Minister Harabin na svojej kontrolnej ceste po Bratislavskom kraji prišiel 5. 10. na zasadnutie Klubu starostov Malackého okresu. Primátorom a starostom oznámil, že k 1. januáru budúceho roka sa v Malackách obnoví činnosť okresného súdu. „Náklady nebudú takmer žiadne – stačí vyrobiť tabuľu, vymeniť pečiatky a sudcovia môžu začať pojednávať." Súdne konania na súdoch trvajú často aj päť rokov. Na otázku, či obnovenie súdu skráti lehoty, minister spravodlivosti reagoval: „Sudcovia nie sú leniví, ale je ich málo." V momente rušenia pred troma rokmi pracovalo na Okresnom súde v Malackách 9 sudcov, v súčasnosti – keď je vysunutým pracoviskom Okresného súdu Bratislava IV – tu činnosť vykonáva 5 sudcov. Návrh na optimalizáciu hovorí o budúcom pôsobení 8 sudcov v Malackách. **-ipo-, foto: S. Osuský**

Štvornohí hrdinovia akcie

5-ročný nemecký ovčiak Orsi je jedným z ôsmich cvičených psov, ktoré hľadali v Základnej škole Štúrova a dvoch malackých gymnáziách 3. 10. drogy. Táto preventívna akcia s názvom Bax sa uskutočnila z podnetu mestskej polície. Zúčastnili sa jej piati príslušníci MsP a deviati štátni policajti pod vedením Romana Strihovského z odboru kynológie a hipológie Prezídia policajného zboru SR. Psy prehľadávali šatne, sociálne zariadenia či skrinky na odkladanie vecí. Ani v jednej škole drogy neobjavili. „Vždy sú lepšie preventívne opatrenia ako represívne," myslí si Mgr. V. Kunák, vedúci oddelenia preventívnych aktivít MsP. Oddelenie, ktoré sa v štruktúre MsP sformovalo len v júni, už aktivizovalo akciu Junior (25. 8.). Tá bola zameraná na kontrolu mládeže vo veku 13 – 17 rokov s cieľom zachytiť ju pri pestovaní rôznych druhoch závislostí (cigarety, alkohol, drogy, gambling a pod.) či inej protispoločenskej činnosti. Ako prezradil V. Kunák, mestská polícia bude v preventívnych akciách pokračovať. Najnovšie začala v budúcom týždni organizovať v malackých školách šnúru vystúpení z cyklu Malacky – dobré miesto pre život. V školskom roku 2007/2008 si tak ôsmaci postupne vypočujú prednášky na témy Život bez fajčenia – lepšia alternatíva; Drogy okolo nás; Chrániť a pomáhať; Spoločne proti násiliu.

Text, foto: L. VIDANOVÁ

Premeny centra

Rekonštrukcia nástupných ostrovčekov križovatky Severínek sa pomaly chýli ku koncu, stavebný ruch sa však presunie len o pár metrov ďalej. Prerodom v najbližších mesiacoch prejde park na Kláštornom námestí. Mesto na ňu získalo prostriedky z európskych fondov. Celkový rozpočet projektu, ktorý podporil program Európskej únie JPD 2 (NUTS II Bratislava Cieľ 2), je 8,7 mil. Sk. (Suma sa môže upraviť podľa aktuálneho rozpočtu, ktorý vzišiel z procesu verejného obstarávania a schvaľuje ho odbor kontroly Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR).

Park kedysi. Úpravami sa má vrátiť k pôvodnému „vzdušnejšiemu" vzhľadu.

Prípravné práce už v jeseni

Kým pôvodný harmonogram prác projektu bol plánovaný až od marca 2008, mesto s prípravnými prácami začalo už 8. októbra. Cieľom aktivít je predovšetkým zlepšiť biologickú i estetickú hodnotu zelene v parku. Po rekonštrukcii vznikne oddychová zóna pri soche sv. Antona a rozšíri sa parkový chodník ku vchodu do krýpt. V parku pribudne aj šesť lavičiek, šesť odpadkových košov, štvorstranné stojanové hodiny, a predovšetkým dodnes chýbajúce osvetlenie (namotovaných bude 37 nových osvetľovacích telies). Revitalizáciou prejde aj zeleň a trávnaté plochy s výmerou 2800 m^2, budú znova vysadené.

Čo rekonštrukcia nerieši?

Podľa primátora J. Ondrejku je prvoradým cieľom rekonštrukcie „presvetliť" park natoľko, aby sa zvýšila bezpečnosť návštevníkov. Do projekt sa už nedostala rekonštrukcia a debarierizácia verejných toaliet. Tú by mesto muselo financovať z vlastného. „V mestskom rozpočte na to prostriedky zatiaľ nemáme. Viem si však v budúcnosti predstaviť kompletné premiestnenie toaliet do priestoroch súčasných garáži za budovou úradu. Park by sa tak rozšíril a na voľné miesto by sme osadili fontánu," dodal primátor. Tá by bola jednou zo sústavy fontán, ktoré mesto plánuje realizovať na viacerých miestach.

LUCIA VIDANOVÁ
Foto: autorka a archív

Obnova chodníkov a kanalizácie

Prečo na náklady občanov?

Bývam na Ul. 1. mája č. 92 a mám veľmi ťažké srdce na mesto, pretože naša časť ulice je úplne mimo záujmu o obnovu chodníkov či kanalizácie. Obyvatelia nášho domu si museli časť chodníka dať urobiť na vlastné náklady, ktoré mohli byť použité na vylepšenie domu. Pretože nemáme také financie, ktoré by pokryli náklady na celý chodník, dali sme si urobiť aspoň jeho polovicu. Tak sa môžeme suchou nohou dostať do domu, keď prší. Kanalizácia alebo časť, ktorá vedie od hlavnej časti ulice po náš dom, je vraj tiež v našej réžii, s čím nemôžeme súhlasiť. Tak ako iní obyvatelia Malaciek si platíme vodné, stočné, a teda kanalizáciu by mal udržiavať podnik za to zodpovedný. Už niekoľko rokov máme pri najmenšom daždi vytopenú pivnicu, sťažnosťami bombardujem správcu domu. Až v posledných týždňoch sme zistili, že kanalizácia, ktorá ide okolo nášho domu, je v katastrofálnom stave a na naše náklady ju vraj máme udržiavať. Pritom do tejto časti kanalizácie stekajú splašky z vedľajších domov. Je teda pre nás nepochopiteľné, prečo na to máme zase doplácať len my.

Parkoviská – to je ďalšie boľavé miesto našej ulice a nevidíme zatiaľ žiadne vyhovujúce riešenie. Verím, že v blízkej budúcnosti sa aspoň časť našich problémov dostane do uší kompetentných a riešenie dospeje ku koncu.

JANA KOPKOVÁ, UL. 1. MÁJA

Navrhujem premenovať ulicu

Reagujem na výzvu redakcie a ako obyvateľka 5. volebného obvodu a Ulice J. Kubinu navrhujem našu ulicu premenovať na Psiu. Obyvatelia tu v každom dome majú nie jedného, ale aj dvoch – troch psov. Stačí, ak sa s jedným majiteľ vyberie na prechádzku, psí brechot sa nesie širokým okolím. Nedá sa to vydržať. Volali sme aj mestskú políciu, ale žiadna náprava nenastala.

V zadnej časti našej ulice sa uskutočňuje výstavba nových rodinných domov. Na ulici je neustále veľká premávka nákladných áut a ťažkých mechanizmov. Cesta je úzka, a tak vozidlá jazdia priamo popod okná domov. Tie samozrejme reagujú – praskajú, steny pukajú. Myslím si, že aj inštalácia spomaľovačov by pomohla.

Stotožňujem sa s výrokom poslanca Vladimíra Moravčíka – ani mne sa nepáči srdce Malaciek. Okolité mestá, Modra či Pezinok, si centrá chránia, prečo to nerobia Malacky? Nové chodníky síce centrum skultúrnili, búraniu starých objektov však akoby nebolo konca.

ZUZANA JURKOVIČOVÁ, Ul. J. Kubinu

Zamilovaný odkaz zdobí dopravnú značku (Obytná zóna) na Malom námestí už dlhšie. Cit by mali mať aj vodiči, ktorí na toto „územie" vstupujú. Mnohí z nich sú bezohľadní aj voči deťom, ktoré môžu ľahko vybehnúť rovno na cestu. „Prosím zodpovedných, aby pomohli ZABEZPEČIŤ SPOMAĽOVAČE Z OBOCH STRÁN BYTOVKY. JE TO NAOZAJ VEĽMI POTREBNÉ. Pri vstupe na námestie zmizla značka Zákaz vjazdu (lebo je to jednosmerka). Vodiči, ktorí to tu nepoznajú, často vojdú do protismeru," upozorňuje obyvateľ sídliska.

Z Bowling clubu na Kollárovej ul. sa cez víkend stáva diskotékový bar. Občania už spísali a odovzdali na mestský úrad opakovane sťažnosť, v ktorej žiadajú o prehodnotenie prevádzkových hodín zariadenia. HLUK PREVÁDZKY SA UŽ NEDÁ DLHŠIE TOLEROVAŤ. Majiteľ Bowling clubu má od mesta súhlas na prevádzkovanie baru s nadštandardnými prevádzkovými hodinami – každý deň do 02.00 h. Sťažnosť občanov „padla na úrodnú pôdu". Prevádzkovateľ bol vyzvaný k pozastaveniu používania hudobnej produkcie. Rovnako má prísť k prehodnoteniu prevádzkových hodín „baru" situovaného v obytnej štvrti.

Priam dedinskú atmosféru Ul. J. Kubinu dotvára aj brechot psov. Pre mnohých je už neúnosný.

Ošumelé, nefunkčné, plné zmätku...

Také sú dopravné značky na viacerých miestach v obvode.

Ul. J. Kubinu, slepá?

Na rohu Kukučínovej a Vajanského, hlavná? Žltá dávno vyprchala.

Kollárova. Historický kus s pôsobivou hrdzou.

Orezávka tují

Dvom prestarnutým tujam pri Pamätníku padlých na Radlinského ulici 8. októbra zmenili vizáž. Rozbujnené konáre zrezali na výšku 3 metrov. Vynikne tak samotný pamätník, ale aj vzácna, viac ako storočná lipa, stojaca za ním. Po omladení sa budú tuje pravidelným rezom udržiavať v požadovanom tvare.

Text, foto: -lucy-

Občania bývajúci v 6. volebnom obvode, volajte, píšte, mailujte na adresu redakcie do 5. novembra svoje názory, pripomienky, námety. V Malackom hlase číslo 20/2007 dáme priestor vám.
Nepremárnite šancu vyjadriť sa!

Stranu pripravila LUCIA VIDANOVÁ

ANKETA

Ako sa vám býva v tomto volebnom obvode?

Alena Reháková (50), invalidná dôchodkyňa z Ul. 1. mája

„Býva sa tu super. Sme tu ako v rodinnom dome. Máme tu pekné tiché prostredie a do centra je to na skok. V bytovke nás býva menej, za ňou máme veľký dvor. Nemôžem sa sťažovať. Až na chýbajúce parkovacie miesta a autá. Každý deň, hlavne popoludní ich tu prejde kvantum. Aj nákladné autá, aj kamióny... O chvíľu bude nový povrch cesty zničený. Skutočne by som bola za vytvorenie jednosmerky. Je to dobrý nápad."

Eva Režná (47), výtvarníčka z Kollárovej ulice

„Bývame priamo oproti Bowling clubu, ruch prevádzky je cez víkendy neznesiteľný. Večer (po 20.00 h) si nemôžem pozrieť ani večerný program v TV, lebo hudba z klubu prehluší televízor. Povoliť prevádzku uprostred obytnej štvrte nebolo šťastné. Nespočetne veľakrát sme my alebo susedia volali kvôli rušeniu nočného pokoja mestskú políciu. Je to neúnosné. Poslali sme sťažnosť mestskej kontrolórke a rovnako 3. 10. odovzdali na meste sťažnosť, ktorú podpísalo 22 občanov. Sme ochotní tolerovať prevádzky, ktoré sú okolo nás, ako napríklad Skloramo či Termming. Tie končia v primeranom čase, keď iní ľudia prichádzajú z práce. No ak vám neskoro po polnoci vyhrávajú priamo pod oknami tak, že sa nemôžete vyspať, tak to už sa tolerovať nedá."

Peter Boroš (14), žiak ZŠ z Kukučínovej ulice

„Na Kukučínovej ulici bývame asi dva roky. Predtým sme boli na Ľ. Zúbka v byte, keďže sme teraz v rodinnom dome, tak sa mi vidí, že je prostredie lepšie. Do centra to nie je ďaleko. Prostredie relatívne pokojné. Sem-tam prejde ulicou nákladné auto alebo kamión, no to mi neprekáža. Všimol som si, že križovatka Kukučínovej s Vajanského je neprehľadná. Vodiči tu nevytočia zákrutu, rovnako majú zrejme chaos v tom, ktorá z ulíc je hlavná a ktorá vedľajšia. Stáva sa tam veľa dopravných nehôd."

Pálffy *alebo* Pálfi?

Dilema. Pálfi – Pálffy. Rešpektovať jazykovú normu alebo historikmi uznávaný tvar mena rodu, ktorý sa významne spája na niekoľko storočí s naším mestom. Aj keď sa o skutočnej podobe mena Pálfi polemizuje. Neboli v ňom jednotní ani príslušníci rodu. Redakcia sa však pridŕža „zákona". Mäkčí a vypúšťa f. Aj preto primátor mesta udeľuje osobnostiam, ktoré sa významne zaslúžili o šírenie dobrého mena mesta Pálfiho srdce a nie Pálffyho srdce.

Ako jazyková korektorka Malackého hlasu som bola nútená požiadať o odborné vyjadrenie sa jazykovej poradne, ktorá pracuje pri Jazykovednom ústave Ľ. Štúra v Bratislave, aby poslali jednoznačné stanovisko k písaniu historických mien, pretože niektorí odborníci, ktorí majú zásluhy v objavovaní histórie nášho mesta, akosi dané jazykové pravidlo prijímajú s nevôľou, resp. neprijímajú vôbec. Viem, že pre mňa sú pravidlá v Príručke slovenského pravopisu zákonom, ktorý treba dodržiavať, a teraz už nejaké uvažovania o pravopisnom jave alebo prijatí, chcení či neprijatí, nechcení sú bezpredmetné, nepomôžu, keď už raz boli zmeny urobené a odôvodnené. Tak v prospech Pálfiho a Pálfiovského kaštieľa (budova v Zámockom parku v Malackách) znie i odpoveď, ktorú redakcia dostala:

Odpovedáme na váš e-mail z 27. 9. 2007

Zásady písania historických osobných mien z uhorského obdobia slovenských dejín boli vypracované v súlade so závermi komisie pre historickú terminológiu pri Historickom ústave SAV. Podľa týchto zásad postupovali autori Pravidiel slovenského pravopisu (porov. poznámku na s. 42), ako aj Slovenského biografického slovníka. Odporúčame Vám, aby ste sa pridŕžali podôb mien, ako ich zachytáva citovaný slovník.

Mgr. SILVIA DUCHKOVÁ
za jazykovú poradňu JÚĽŠ SAV;
t. č.: 02/54 43 17 61

Pavol IV. Pálfi z Erdődu sa musí v hrobe obracať. Ktovie, ako by činy jazykovedcov komentoval, keby mohol...

Poznámka: *Mnohí historici nesúhlasia so zmenami pravopisu priezvisk osobností, ktoré žili v danom historickom období, a to do roku 1918. Uvádzajú logické odôvodnenia, že napr. prekladateľ historických publikácií nemusí vedieť, či sa osoba narodila do roku 1918 alebo až neskôr. Tiež sa napr. v Slovenskom biografickom slovníku priezvisko Aponi nachádza 10-krát v tejto podobe a raz Aponyi, takže je predpoklad, že Aponyi sa narodil a žil ešte po roku 1918.*
Čo s názormi jednotlivcov, keď zásady písania historických osobných mien z uhorského obdobia slovenských dejín boli vypracované v súlade so závermi komisie pre historickú terminológiu pri Historickom ústave SAV, ktoré sa prediskutovali aj za účasti ďalších historikov, literárnych a právnych historikov, jazykovedcov, archivárov a bibliografov. Náležité podoby mien uvádza 6-zväzkový Slovenský biografický slovník, Martin 1986 – 1994.

Mgr. EVA ŽILAVÁ, jazyková redaktorka MH

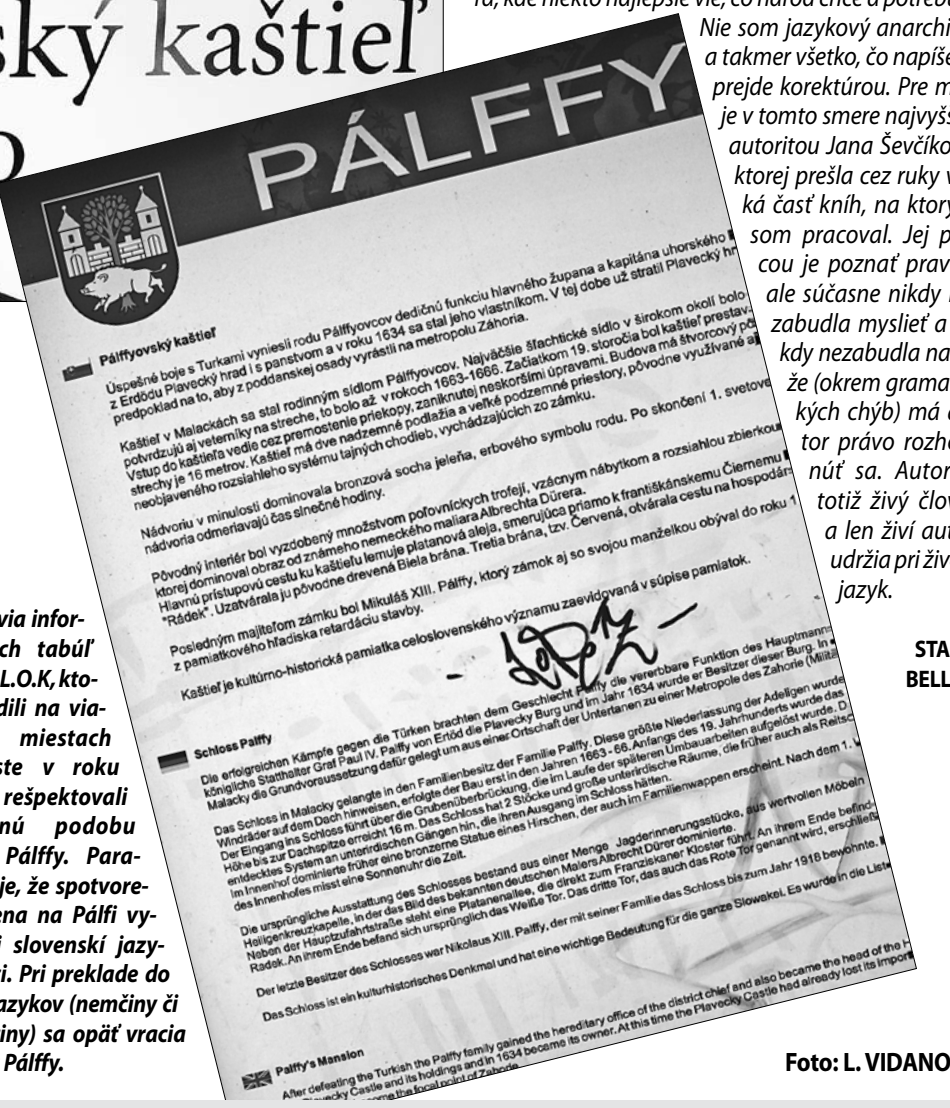

Foto: L. VIDANOVÁ

Aj napriek polemike o správnom používaní názvu historickej pamiatky v majetku mesta treba zabezpečiť jej ostrahu a ochranu.

Tvorcovia informačných tabúľ z OZ M.L.O.K, ktoré osadili na viacerých miestach v meste v roku 2006, rešpektovali pôvodnú podobu mena Pálffy. Paradoxné je, že spotvorenie mena na Pálfi vymysleli slovenskí jazykovedci. Pri preklade do iných jazykov (nemčiny či angličtiny) sa opäť vracia k tvaru Pálffy.

Vzbura proti rozumu

Martin Macejka je slušný človek a len latka, ktorú nasadil zmierlivým tónom vo svojom pokuse o hľadanie pravdy vo svojom stĺpiku „Pálffy alebo Pálfi?" mi bráni napísať, čo si o tomto probléme skutočne myslím a čo si (nielen v tejto súvislosti) myslím aj o Jazykovednom ústave Ľ. Štúra. Ranu totiž vo mne čerstvo otvorilo doťahovanie sa s redakciou okolo písania tohto pre nás tak významného rodového mena v súvislosti s mojím úvodníkom v minulom čísle MH. (Mimochodom – rovnako ako mnoho kolegov sa všemožne usilujem o vyhnutie sa slovu „ostatnom", ktoré považujem za zločin proti jazyku a nepoznám nikoho ľudského, kto by s jeho používaním súhlasil). Bolo mi povedané, že redakcia to bude písať po starom (teda tak, ako sa logicky má), až keď sa zmení zákon. Lenže základnou vlastnosťou každého zákona je boj o vlastné zachovanie bez ohľadu na to, čo spôsobuje. Rád by som vôbec vedel, koho čo viedlo k takej chorej myšlienke, aby začal deformovať mená. Že to robíme aj u názvov miest? Ale to máme medzery ako Ňu Jork či Los Endžilis. Mali by sme s tým niečo robiť, súdruhovia. Vo svete je mnoho významných jazykov, ktoré rovnako ako ostatné oblasti života preberajú javy, ktoré sa prirodzene stali ich súčasťou. My ideme v predvoji – nečakáme na národ a robíme úpravy zhora, kde niekto najlepšie vie, čo národ chce a potrebuje. Nie som jazykový anarchista a takmer všetko, čo napíšem, prejde korektúrou. Pre mňa je v tomto smere najvyššou autoritou Jana Ševčíková, ktorej prešla cez ruky veľká časť kníh, na ktorých som pracoval. Jej prácou je poznať pravdu, ale súčasne nikdy nezabudla myslieť a nikdy nezabudla na to, že (okrem gramatických chýb) má autor právo rozhodnúť sa. Autor je totiž živý človek a len živí autori udržia pri živote jazyk.

STANO BELLAN

Čo si myslia o prepisovaní historických mien odborníci?

„Jednoznačne som za písanie mena v pôvodnej verzii – Pálffy. Žil tu rod Pálffyovcov a nie Pálfiovcov, Zichyovcov a nie Zičiovcov a mohla by som pokračovať. Jazykovedný ústav SAV nemá právo meniť mená. Ak raz postaví hotel a nazve ho Fórum, nech je po jeho. No ak je vo svete sieť hotelov s názvom Forum, tak rešpektujme Forum. V publikácii Malacky 1206 – 2006 sme bez zaváhania uprednostnili Pálffy."

Mgr. JANA ŠEVČÍKOVÁ,
jazyková korektorka publikácie Malacky 1206 – 2006

Pálffyho palác neprepisujeme

„Názov Pállfyho paláca v Bratislave, ktorý spravujeme, neprepisujeme. Píšeme ho stále v pôvodnom znení – s dvoma f a ypsilonom. Pripadá mi to veľmi zvláštne meniť meno, ktoré osoba používala za života. Pálffy má zostať Pálffy. Ak čítam historické dokumenty s Pálffy a následne vidím súčasný hoci gramaticky správny prepis na Pálfi, je to pre mňa iné meno."

PhDr. IVAN JANČÁR, riaditeľ Galérie mesta Bratislavy

„Je to komplikovaný problém. Necitlivým prístupom jazykovedcov, kedy sa prepísané podoby rodov do slovenčiny dostali do Slovenského biografického slovníka, sa urobilo veľmi veľa zlých zásahov, ktoré narušili identitu rodín. Znenie niektorých mien bolo úplne zmenené (napr. Baťanovci). Ak hovoríme o rode Pálffy, v historických dokumentoch som sa stretla až so šiestimi rôznymi variantmi. Nevieme teda s istotou povedať, aká je pôvodná podoba mena. Je potrebné, aby sa to zjednotilo. Historici uprednostňujú historické maďarské prepisy z 19. storočia, kedy napríklad ypsilon v mene vyjadroval príslušnosť k šľachtickému rodu. Na začiatku 80. rokov 20. storočia karty zamiešali jazykovedci. Prepisovanie mien do súčasne kodifikovanej podoby sa nedá vyriešiť direktívne. Aj v nemaďarskej literatúre je vžitý názov Pálffy. Ak už musíme dodržiavať zákon, tak používajme verziu podľa Pravidiel slovenského pravopisu s pôvodnou verziou v zátvorke. Každý variant bude mať svojich prívržencov aj odporcov. Osobne sa prikláňam k navráteniu pôvodných tvarov. Všetci tí, ktorí chodíme prednášať do zahraničia, na problém s prepisovaním narážame. Tí, ktorí „sedia doma", nie. Je veľmi nepríjemné, ak v mojom pôvodom historickom texte po zásahu jazykových korektorov objavím prepísané mená. Šalamúnskym ústupkom zo strany redakcie bolo uverejnenie registra historickým mien v pôvodnom znení v závere historického kalendára, ktorého som spoluautorkou."

PhDr. TÜNDE LENGYELOVÁ, CSc.,
Historický ústav SAV

Pálffy alebo Pálfi?

(*Publikované v MH 14/2006.)*

Meno Pálffy patrí podľa Pravidiel slovenského pravopisu medzi „mená osôb vystupujúcich v uhorskom období slovenských dejín" a podľa aktuálnych pravopisných pravidiel sa píše spisovne v podobe Pálfi. Pri schvaľovaní časti pravopisných pravidiel venovanej písaniu historických mien sa jazykovedci riadili aj názormi pracovníkov Historického ústavu SAV. Napriek tomu, že nie všetci historici súhlasia s kodifikovanou podobou písania historických mien, tieto pravidlá sa bežne rešpektujú. Nie však bez výnimky – napríklad označenie Pálffyho paláca v Bratislave sa nezhoduje so súčasnými pravidlami.

Tvorcovia informačnej tabule k malackému kaštieľu riešili otázku, či dodržať pravopisné pravidlá alebo zachovať historickú podobu mena bývalých vlastníkov kaštieľa. Tými boli približne tri storočia členovia rodiny s menom písaným v podobe „Pálffy".

Nakoniec sa rozhodli členovia občianskeho združenia M.L.O.K. rešpektovať stanovisko Krajského pamiatkového úradu k osadeniu tabule, v ktorom sa uvádza, že „pri citovaní mena Pálffy je potrebné dodržať gramatickú podobu písania tohto mena podľa posledného majiteľa. Používanie pôvodnej gramatickej podoby mena je povinnosťou najmä vo vzťahu k pôvodným majiteľom a ich potomkom."

Mgr. MARTIN MACKEJKA
kronikár mesta

Na začiatku rehoľa, dnes dve školy

Dokončenie z 1. strany

Píše sa rok 1996

Sedem rokov po zmene režimu vzniká Gymnázium sv. Františka Assiského, ktoré sa hlási k duchovnému odkazu františkánskeho gymnázia z rokov 1927 – 1945. V Malackách študujú študenti v dvoch gymnáziách. Obe sa hrdo hlásia k spoločnému predchodcovi.

Píše sa rok 2007

Gymnázium Malacky na Ul. 1. mája aj Gymnázium sv. Františka Assiského oslavujú. Dôvod na oslavu je prostý a zároveň zaväzujúci: Alma mater má osemdesiat rokov.

Moderná škola s certifikovaným štúdiom

„Väčšina pedagógov, lekárov, právnikov, ekonómov či inžinierov v celom regióne prešla našou školou," s hrdosťou v hlase hovorí počas slávnostnej akadémie riaditeľka Gymnázia Malacky Elena Krajčírová. Na pôde štátneho gymnázia séria slávnostných dní štartuje 2. októbra. Podľa Romana Csabaya, riaditeľa odboru školstva, kultúry, mládeže a športu Bratislavského samosprávneho kraja, ktorý zdraví za zriaďovateľa organizátorov i hostí akadémie, je Gymnázium Malacky jednou z najvýznamnejších stredných škôl v kraji. Medzi hosťami podujatia sú prví maturanti, bývalí i súčasní pedagógovia a študenti. Za tých, ktorí drali lavice školy pred dvadsiatimi rokmi, sa slovami básne ďalšieho z absolventov Stana Bellana i slovami vlastnými prihovára herec a režisér Vlado Zetek: „Žiadam všetky veľké hlavy tohto štátu, aby aspoň trojnásobne dvihli učiteľom výšku platu!"

V tomto školskom roku má škola 555 študentov. Tá za osemdesiat rokov prešla mnohými zmenami, aby sa vyprofilovala do dnešnej podoby modernej vzdelávacej ustanovizne s medzinárodnou akreditáciou. V štátnom gymnáziu oslavy pokračujú 16. 10. vedeckou konferenciou.

Tradícia a duchovný odkaz

Cirkevné Gymnázium sv. Františka Assiského volí pre oslavy 80. výročia založenia a 11. výročie znovuotvorenia školy jednoduchý a pritom silný motív. Je ním pozdrav Rádu menších bratov františkánov Pax et bonum – pokoj a dobro. Oslavy sa začínajú svätou omšou v kostole Nepoškvrneného počatia Panny Márie, ktorú celebruje biskup Štefan Vrablec (vo františkánskom gymnáziu študoval 4 roky). Na sv. omši spieva učiteľka gymnázia Kristína Morvayová, na organe hrá študent VŠMU Martin Bako.

Kresliareň, v ktorej sa kedysi „potili" študenti pri maturitných skúškach, sa stáva dejiskom slávnostnej akadémie. Pod pozorným okom svätca Františka, ktorý z výšky podstavca sleduje priebeh osláv, znejú slová spomínania i vďaky.

Riaditeľka gymnázia Marta Šimková vyslovuje poklonu a prejavy úcty svojim predchodcom, hovorí o duchovnom odkaze a tradícii františkánskeho gymnázia. Čítajú sa listy absolventov z vojnového obdobia, ktorým zdravie neumožnilo pricestovať. Pamätníci hovoria o internistoch – študentoch, ktorí bývali v internáte v kaštieli a „vlakároch", ktorí za vzdelaním denne dochádzali.

O deň neskôr študenti školy súťažia o Pohár riaditeľky školy a počúvajú prednášku Eduarda Kožucha o histórii s dôrazom na perzekúcie v období komunizmu - a súčasnosti gymnázia.

Každé zlo vraj nesie v sebe zárodok dobra. Ak by nebolo pohnutých, miestami drsných až neľudských vplyvov, na ktoré sa dnes dívame historickou optikou, neboli by tu dnes dve gymnáziá. Obe majú v Malackách svoje čestné miesto. Obe posielajú do života mladých ľudí, ktorí budú liečiť, vzdelávať, stavať, projektovať.

Vďaka im za to.

IVANA POTOČŇÁKOVÁ
Foto: Lucia Vidanová

Študentská hymna Gaudeamus igitur v podaní zlatých hlasov v štátnom gymnáziu slávnostnú akadémiu ukončila...

Kroniky so zažltnutými listami a fotografie s momentkami zo študentského i učiteľského života boli zdrojom spomínania i inšpirácie. Nad albumom sa skláňajú bývalí učitelia Jarmila Bičanová a Jozef Suchánek.

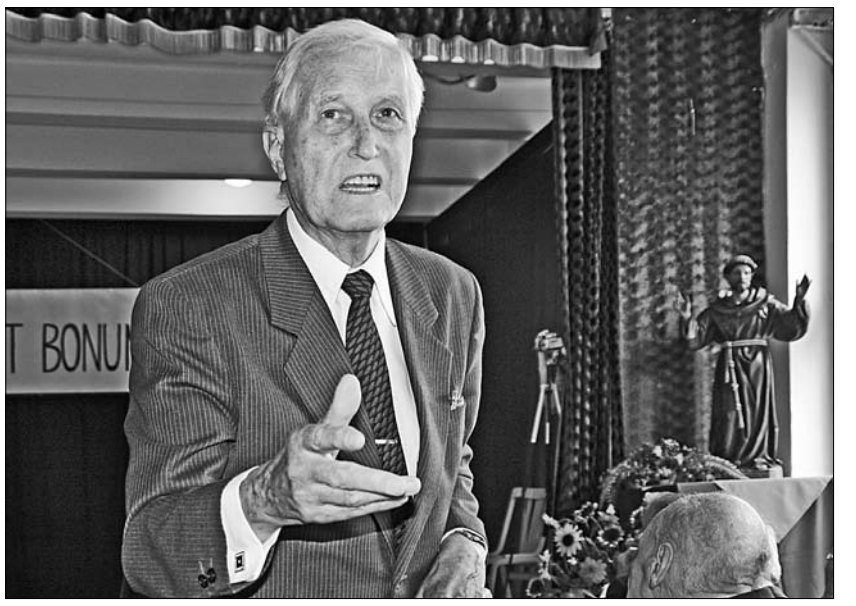

... a v cirkevnom gymnáziu pre zmenu otvorila. S pohnutím v hlase si ju zaspieval aj Ivan Budinský (na snímke), absolvent františkánskeho gymnázia z roku 1944. Bývalí spolužiaci, dnes takmer deväťdesiatnici, sa dodnes pravidelne stretávajú v jednej z vinární v Bratislave. „Na našu alma mater nedáme dopustiť!" zdôrazňuje I. Budinský. Ďalší z absolventov Ján Ležovič venoval obom gymnáziám knihu vlastných spomienok.

Pýcha, závislosť a klamstvo odveky patria k ľudstvu. Študenti cirkevného gymnázia prostredníctvom divadelného umenia ponúkli cestu, ako z ich osídiel von.

Z HISTÓRIE

• Františkáni v Malackách pôsobili **od 17. storočia**. V kláštore mali aj školu, ktorej cieľom bolo najmä vzdelávať vlastných členov rádu, neskôr sa typ školy menil a právo študovať získali aj laici z verejnosti.

• **V roku 1927** sa im podarilo zriadiť gymnázium s právom verejnosti s názvom **Súkromné gymnázium Rádu sv. Františka v Malackách**. Bolo priamym pokračovateľom pôvodného učilišťa zvaného Filozofia, ktoré malo na svoju dobu vysokú úroveň.

• **Gymnázium pod patronátom františkánskej rehole pôsobilo do roku 1945**, kedy ako dôsledok poštátnenia cirkevných škôl začalo svoje pôsobenie štátne gymnázium.

• V rokoch 1927 – 1945 františkánske gymnázium úspešne absolvovalo viac ako 500 študentov. Vystriedalo sa tu 77 učiteľov, medzi ktorými bolo mnoho členov františkánskeho rádu. Z profesorov, ktorí neboli františkánmi, boli takmer všetci profesori Česi, neskôr ich postupne nahrádzali Slováci.

• Medzi významnými osobnosťami, ktoré v gymnáziu učili, sú akademický maliar Ľudovít Fulla; básnik, člen katolíckej moderny P. Svetloslav Veigl; P. Peter Esterle (riaditeľ), P. Béda Košík a P. Celestín Lepáček, historici a autori mnohých publikácií P. Lét Danišovič a P. Vševlad Gajdoš.

• Po poštátnení františkánskeho gymnázia bol názov školy zmenený na Štátne gymnázium v Malackách a z osemročného sa stalo štvorročné. Vyučovanie prebiehalo v pôvodných priestoroch, v roku 1963 sa škola presťahovala do nových budov na Ul. 1. mája. V súčasnosti funkciu riaditeľky zastáva RNDr. Elena Krajčírová.

• V roku 1996 sa podarilo nadviazať na tradíciu pôvodného františkánskeho gymnázia. Zriaďovateľom novej školy s názvom Gymnázium sv. Františka Assiského sa stal Provincialát Rehole menších bratov františkánov. Riaditeľom školy sa stal Dr. Alexander Hudáč. V roku 1999 ho vo funkcii vystriedala Mgr. Marta Šimková.

Kde sa o histórii gymnázia dočítate viac?

Občianske združenie Fornix pri príležitosti 80. výročia založenia gymnázia pripravilo publikáciu o histórii františkánskeho gymnázia od jeho vzniku do súčasnosti. Autormi sú absolventi gymnázia Martin Macejka a Miroslav Konečný. Publikácia v rozsahu 94 strán formátu A_x vyšla v náklade 700 kusov. Knihu je možné získať bezplatne v Gymnáziu sv. Františka Assiského alebo v TIKu. Publikácia obsahuje množstvo doteraz nepublikovaných fotografií. Jej vydanie podporila nadácia Pro Malacky.

Pro Malacky

Riaditelia:

1927 – 1938	PhDr. Peter J. Esterle (FG)		
1938 – 1945	PhDr. Alojz Lepáček (FG)		
1945 – 1951	Ján Žigo (ŠG)		
1951 – 1952	Ivan Voda (ŠG)		
1952	Juraj Hukel (ŠG)		
1953	Jaroslav Šťastný (ŠG)		
1953 – 1956	Daniel Miko (ŠG)		
1956 – 1957	Jaroslav Šťastný (ŠG)		
1957 – 1983	Stanislav Havlík (ŠG)		
1984 – 1990	Irena Reifová (ŠG)		
1990 – 2001	Mgr. Miroslav Krčma (ŠG)	1996 – 1999	Dr. Alexander Hudáč (GFA)
2001 –	RNDr. Elena Krajčírová (ŠG)	1999 –	Mgr. Marta Šimková (GFA)

Logo prvého gymnázia z rokov 1927 – 1945.

Skratky: ŠG – súčasné Gymnázium Ul. 1. mája; FG – pôvodné františkánske gymnázium; GFA – súčasné Gymnázium sv. F. Assiského

Hľadali sme tajné chodby (1)

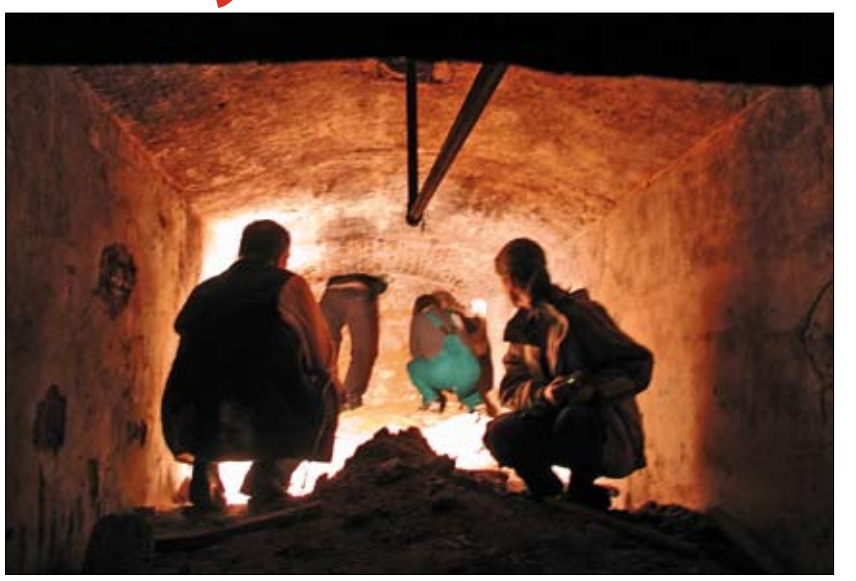

Jediný záznam, týkajúci sa podzemia v okolí kaštieľa a na území parku, sme získali od historika Vladimíra Šípa. Bola to mapa z čias monarchie s vodárenskými zákresmi z 1. ČSR.

Stredoveké Malacky sa až do polovice 16. storočia ničím nelíšili od ostatných susedných obcí, žijúcich len v tempe času ubiehajúcich dní a striedajúcich sa ročných období. Život určoval priebeh poľnohospodárskych prác a nariadenia majiteľov, ktorí sa striedali podľa toho, kto bol práve pánom Plaveckého hradu. V roku 1566 udelil cisár Maximilián II. (ten, ktorý stojí na Hlavnom námestí v Bratislave na podstavci fontány v podobe rytiera Rolanda) Malackám trhové právo a v r. 1653 odovzdali Pálfiovci františkánom novučičký kláštor, vedľa ktorého stál veľký chrám a Sväté schody. Prakticky v rovnakom období vyrástlo nad mestečkom nové rodové sídlo. Správy sa líšia a kladú vznik kaštieľa do rokov 1620 alebo 1624, pričom veterníky na rohoch zámku hlásajú roky 1663–1666. Pravdepodobne odvtedy je zdrojom dohadov a povestí, kolujúcich medzi ľuďmi. Dodnes najživšou legendou je existencia podzemných chodieb, ktoré mali vraj spájať zámok s kláštorom, kostolom sv. Trojice, zičiovským zámočkom na ul. Na brehu (ktorý medzičasom zhorel a bol zbúraný), hospodárskymi budovami, koniarňou v dnešnej Fytofarme na druhej strane cesty, Marcheggom (dokonca cez Stupavu), Plaveckým hradom, Holíčom (k čomu nebol najmenší dôvod) a možno ešte ďalšími možnými cieľmi.

Aj dôkaz omylu je pravdou

Príslovia typu „Niet dymu bez ohňa" dávali nádej, že nie všetky minulé objavy veľkých klenutých chodieb na rôznych miestach Malaciek sú len pozostatkami pivníc oveľa starších, v tom čase už zabudnutých objektov, či dômyselného odvodňovacieho systému. Stále ostávala možnosť, že základom sú skutočné svedectvá. To všetko podporovalo našu zvedavosť a napokon vznikla okolo primátora mesta (vystupujúceho v tejto akcii ako súkromná osoba, rovnako ako všetci zúčastnení vo svojom voľnom čase) skupina ľudí, odhodlaných urobiť všetko, čo bude v ich silách, aby sme sa priblížili pravde. Takmer všetci sme to napokon robili a robíme stále. Teraz sme však dali hľadaniu systém, a predovšetkým sme vyslovili nahlas to, čo v nás kdesi ticho hlodalo – aj dôkaz „neexistencie" chodieb je pre nás výsledkom. Bolo však pravdepodobne jednoduchšie vysloviť to, ako sa podobnému výsledku poddať. Žijeme na začiatku 21. storočia a jednou z našich cenných skúseností z tejto akcie je, že všetky technológie, ktoré sme ešte pred desiatimi rokmi závideli pátračom v Cheopsovej pyramíde či pri hľadaní paláca kráľovnej zo Sáby v pieskoch Jemenu, sú na dosah. Navyše ich vlastnia rovnako nadšení ľudia, vždy ochotní urobiť na svoju službu dobrú cenu vo chvíli, keď zistia, že my to robíme celkom zdarma. A tak bol neúspech jednej metódy len dôvodom, vyskúšať to inou.

Preventívna prehliadka

Prešli sme kaštieľ mnohokrát dávno v minulosti a každý s iným cieľom. Tentoraz sme s Jozefom Ondrejkom viac-menej robili doprovod skutočnému odborníkovi, historikovi Mgr. Marianovi Havlíkovi, ktorý kladivkom preklepal a skúseným okom prezrel celú stavbu. Keďže posledným obyvateľom objektu bola nemocnica, pripadlo mi to viac ako symbolické.

Očakávali sme diagnózu, na ktorej by sme postavili následnosť krokov a ciele expedície, ktorú sme pripravovali na leto. Na základe empirických argumentov sa začali vyjasňovať stavebný vývoj a súvislosti, ktoré nám dovoľovali na niektorých miestach dúfať a na iných vylúčiť možnosť nálezu toho, o čo nám v prvom rade išlo – podzemných chodieb. Rovnako zaujímavá však bola načrtnutá pravdepodobnosť, že minimálne v jednom trakte kaštieľa by mohli vrstvy náterov ukrývať (ako ukázala malá sonda) barokovú výzdobu a štuky na strope snáď i žánrové výjavy. Objekt však patril františkánom a mesto Malacky sa práve so striedavými úspechmi snažilo o jeho získanie do vlastníctva. Možnosť podrobného prieskumu, ako aj osudu možných nálezov, boli v tej chvíli viac ako nejasné. Všetky aktivity sa napriek tomu diali s „požehnaním" rádu i keď sme nikdy nevedeli, či práve nevyužívame poslednú možnosť slobodne vstúpiť dnu.

Dym bez ohňa?

Vo februári 2007 sme opakovane oslovili v Malackom hlase všetkých občanov s prosbou o poskytnutie akýchkoľvek správ, týkajúcich sa tajomných chodieb. S miernym sklamaním musím konštatovať, že sme dúfali v oveľa väčšiu odozvu, najmä keď uvážim, koľko ľudí som v živote počul o nich zasvätene rozprávať a starečkovia koľkých ľudí tadiaľ vraj vodili kone... Zhromaždili sme mnoho kusých zmienok z literatúry, príspevkov publikovaných v regionálnej tlači a informácie o osobných svedectvách poskytol ďalší historik Mgr. Vladimír Šíp. Všetky údaje, svedectvá i fámy sme zakreslili do reálneho pôdorysu kaštieľa a skôr, ako sa toto hľadanie stalo oficiálnym, pustili sme sa do overovania nielen ich pravdivostí, ale aj toho, či nás vedú správnym smerom.

Stretli sme sa so skupinou mladíkov, ktorí pátrali na vlastnú päsť. Tušili, že ich činnosť pravdepodobne nie je celkom legálna, a tak anonymné konšpiračné stretnutie takmer za tmy malo svoje čaro. Pre mňa hlavne v tom, že sa mi živo vybavili vlastné zážitky zo 70. rokov, kedy začali staré Malacky ustupovať krajšiemu zajtrajšku. Pre pamäť by som rád pripomenul, že vďaka svojmu hľadačskému nadšeniu objavili aj únik plynu do pivničných priestorov kaštieľa, zavolali hasičov a takmer boli obvinení z toho, že to spôsobili. V každom prípade sa svojím spôsobom zaslúžili o záchranu národnej kultúrnej pamiatky. Len na to možno na prvý pohľad nevyzerali...

Postupne sme so sklamaním vylučovali jednu informáciu za druhou, a tak sa najdôležitejším stalo znovuobjavenie zabudnutej studne pod tujou presne v strede zámockého nádvoria.

Na jednej vlne

Pohľad na hodnovernosť psychotronikov a „prútkarov" je vo všeobecnosti rôzny a keďže nikto nevie, ako to funguje, väčšinou prináša zmienka o týchto metódach neistotu a úškrn. Pretože i tí z nás, ktorí si potrebujú veci odskúšať na vlastnej koži, a aj pragmatici a vedeckými titulmi v oblasti prírodných vied postupne priznávali svoje kladné skúsenosti, zhodli sme sa na tom, že nebudeme posudzovať, ako je to možné a prijali sme obhliadku miesta psychotronikom ako jednu z mnohých metód, ktoré sme sa chystali použiť. Zdalo sa v tej chvíli, keď neboli naplnené nádeje, ktoré sme vkladali do získania svedectiev občanov, ako rozumné využiť všetky možnosti a pokúsime sa nájsť oblasť vyššej pravdepodobnosti úspechu v prieniku rôznych prístupov.

V stredu pred začatím samotnej akcie pricestoval z najjužnejšieho Slovenska Karol Gúgyela, mimochodom rovnako človek s vysokoškolským technickým vzdelaním a dlhoročným pôsobením v letectých silách. Pomocou svojich techník určil v strede nádvoria studňu (o ktorej my sme už vedeli, a tak sa to stalo akýmsi testom dôveryhodnosti), i keď oveľa hlbšiu, ako bola neskôr nameraná (nevieme však, ako hlboká bola pôvodne pri jej stavbe, čo možno ukáže jej vyčistenie), určil väčší dutý priestor v jednej časti nádvoria a päť smerov, ktorým by mali podľa neho vychádzať z objektu chodby. Najzaujímavejším bolo vytýčenie smeru, ktorý na prvý pohľad nemal logiku, najmä keď sme si uvedomili, že smeruje priamo ku kostolu sv. Trojice. Prekvapenie bolo ešte väčšie po zanesení smeru do mapy. Ukázalo sa, že priamka nevedie k dolnému kostolu, ale kúsok vedľa – presne k miestu, kde stával rendung, t. j. správa pálfiovského hospodárstva.

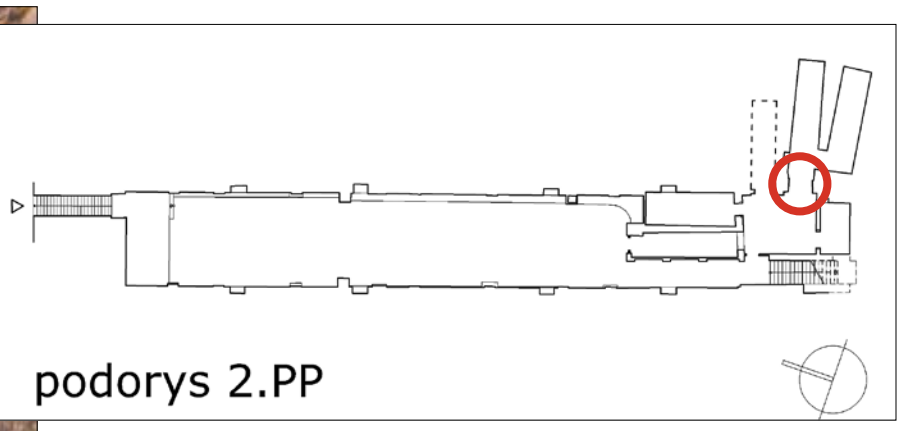

Podľa historika Mgr. Mariana Havlíka (a pri pozorovaní i podľa zdravého rozumu) bol na tomto mieste pôvodný vchod do pivničných priestorov kaštieľa (v pláne označený krúžkom). Po stranách sú zachované renesančné kapsy, do ktorých sa vkladalo brvno, uzatvárajúce vstup. Okrem iných indícií aj toto potvrdzuje našu domnienku, že krídlo s hlavným vchodom bolo postavené ako prvé, teda nie južné krídlo od fontány, ako sú presvedčení niektorí autori.

Pálfiovská hospodárska správa (dom s vysokým štítom na ľavej strane pri pohľade z veže kostola sv. Trojice) stála približne oproti Mestskému centru kultúry.

Počas týždňa reálneho bádania, kam sme sústredili väčšinu svojej energie, vynaloženej na objasnenie tejto záhady, sa však nepodarilo (okrem studne) potvrdiť pravdivosť ani jedného z tvrdení. Až o dva mesiace neskôr sa ukázalo, že s technikou, ktorú sme mali pri prieskume k dispozícii, sme sa hýbali v oveľa vyšších vrstvách a celkom iná (prísne vedecká, fyzikálna) metóda hľadania z veľkej časti potvrdila predpovede. To ale predbieham, a tak berte, prosím, tento posledný odsek ako pozvánku na čítanie druhej časti v budúcom čísle Malackého hlasu.

STANO BELLAN
Foto: archív

Kopuly židovskej synagógy, statočne odolávajúc času, z výšky sledujú dianie v centre mesta. Dovidíme až na ne?

cestovného ruchu začali oveľa skôr: Skalici, Modre či Pezinku. Naštartovaná spolupráca v rámci záhorského i malokarpatského regiónu je však dobrým signálom, že aj Dolné Záhorie začína vnímať turizmus ako perspektívne odvetvie hospodárstva i účinnú formu propagácie a reklamy. Brzdou sú stále nevyjasnené kompetencie v oblasti cestovného ruchu medzi štátnou správou a samosprávou i obmedzené možnosti čerpania eurofondov pre Bratislavský kraj v nastávajúcom programovacom období.

Svetový deň cestovného ruchu bol prvým podujatím svojho druhu v Malackách. Podobné chce TIK, ktorá sídli v budove inkubátora, organizovať dvakrát ročne. Prehliadky pre objednané skupiny i jednotlivcov zabezpečuje na základe objednávky po celý rok.

Text, foto: IVANA POTOČŇÁKOVÁ

V povestných kryptách sa nachádza rodokmeň Pálfiovcov, uložené urny niekoľkých členov rodu i cintorín františkánov. Vedeli ste o tom, Malačania?

Zatiaľ ticho závidíme

Dokončenie z 1. strany

nostných dôvodov uložené na fare. Najviac otázok návštevníkov smerovalo do histórie i súčasnosti Svätých schodov. Skutočným hrdinom dňa cestovného ruchu v Malackách bol Vladislav Kačmár, predseda občianskeho združenia *Spojme srdcia pre zdravie*, ktorý prišiel na prehliadku na invalidnom vozíku. Väčšina navštívených pamätihodností nemá bezbariérový prístup – V. Kačmár absolvoval vstup do nich po klasickom schodisku za pomoci vlastných rúk!

Snahou TIK-u je zabezpečiť kvalifikované sprevádzanie po meste v slovenčine i svetových jazykoch. V týchto snahách sú Malacky na začiatku a zatiaľ ticho závidia mestečkám, kde s aktivitami

Najmladším účastníkom bezplatnej prehliadky mesta bol 3-mesačný Riško Farkaš. Len o pár mesiacov staršia Laura Sedláková takisto s rodičmi absolvovala prvú „spanilú jazdu" po svojom meste. Pražania D. Branišová a J. Molinský využili pozvanie priateľa J. Říhu a prešli s ním pamätihodnosti mesta: „Najviac sme boli zvedaví na malackého Macka a v mestskom Múzeu Michala Tillnera sme ho našli takmer v životnej veľkosti!"

Pôžičky
Pre všetkých
0910 524 812
www.profireal.sk
MH 07 F31

AQUA BABY
centrum Stupava
Pre deti od 4 mesiacov do 6 rokov.
Kurz ako darček na Vianoce.
www.aquababycentrum.vbl.sk
Tel. č.: 0905/25 92 04
MH 07 F32

nemocničná

člen MEDIREX GROUP
všetko pre vaše zdravie

Magnetická rezonancia na Záhorí

Vo februári tohto roku Nemocničná, a.s., uviedla do bežnej prevádzky pracovisko magnetickej rezonancie. Je jediným svojho druhu v celom regióne Záhoria a je ideálnou voľbou v prípade nutnosti vyšetrenia tzv. mäkkých tkanív. Dopĺňa tak rádiologické oddelenie o ďalší typ vyšetrovacej metódy a v súčinnosti s CT, mamografiou a digitálnym röntgenom robí z tohto pracoviska jedno z najlepšie vybavených na úrovni regionálnej nemocnice na Slovensku.

Metóda magnetických polí sa používa od roku 1980 a jej jedinečnosť spočíva vo vysokej kvalite obrazov bez použitia radiačného žiarenia, ktoré je používané pri RTG, CT alebo v nukleárnej medicíne. Pracovisko magnetickej rezonancie (MR) je súčasťou Rádiologického oddelenia v Nemocnici v Malackách a prevádzka bola otvorená 1. 2. 2007.

Používaný prístroj patriaci do skupiny tzv. „open system" je prvý svojho druhu v regióne Záhoria a Bratislavy.

Vyšetrenie magnetickou rezonanciou je metóda, ktorá umožňuje zobrazovať vyšetrovanú časť ľudského tela v niekoľkých rovinách. MR pomáha zistiť rozsah poškodenia vyšetrovaného orgánu pacienta nejakou chorobou či ochorením. MR vyšetrenie trvá od 45 do 90 minút v závislosti od toho, či sa do žily aplikuje kontrastná látka.

Vhodnosť MR

Vyšetrenie nemožno robiť u pacientov s implantovaným kardiostimulátorom a u pacientov s implantátmi z feromagnetického materiálu (staršie typy operačných svoriek, kovových náhrad kĺbov, inzulínové pumpy, stimulátory centrálneho nervového systému, staršie typy stredoušných protéz, črepiny, projektily a zvyšky kovov po predošlých úrazoch).

MR vyšetrenie u pacientov, ktorí majú kovové implantáty z neferomagnetických materiálov (*moderné titánové protézy, vnútromaternicové telieska*), nepredstavujú žiadne vážne riziko poškodenia.

Pri permanentnom make-upe a tetovaní môžu použité farbivá obsahovať kovové zlúčeniny železa a počas vyšetrenia sa môžu zahrievať. U takýchto pacientov je potrebná predošlá konzultácia s personálom na MR pracovisku.

Prednosti MR

Prednosťou MR vyšetrenia je, že pacient nemusí prichádzať nalačno (prakticky všetky vyšetrenia môžu byť zrealizované ambulantne. Výskyt rizika alergických reakcií známych pri kontrastných látkach používaných v rádiológii je niekoľkonásobne nižší a sú len veľmi zriedkavo popisované.

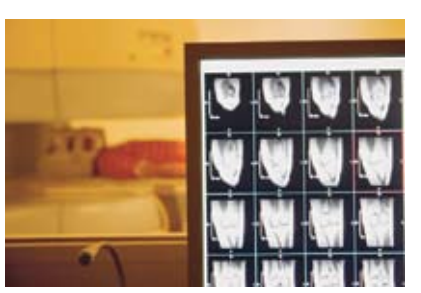

MR nezaťažuje žiadneho pacienta rizikovým ionizujúcim žiarením. Zatiaľ nie sú známe žiadne iné riziká tohto vyšetrenia, možno ho teda indikovať aj u tehotných žien a detí.

Napriek neškodnosti tohto vyšetrenia odporúča sa indikovať toto vyšetrenie v prvých 3 mesiachoch gravidity len vtedy, ak nie sú dostačujúce iné vyšetrovacie metódy, najmä USG vyšetrenie.

Nainštalovaný „open systém" prístroja umožňuje pacientovi mať očný kontakt s personálom, preto nie je rizikom ani pre ľudí trpiacich strachom zo stiesnených priestorov.

Magnetická rezonancia je neoceniteľným prínosom pre diagnostiku a liečbu v oblasti neurológie, endokrinológie, gastroenterológie, chirurgie, traumatológie, urológie, oftalmológie, otorinolaryngológie a pneumológie.

Bližšie informácie nájdete na: **www.nemocnicna.sk**, www.medirexgoup.sk alebo sa informujte na tel.: **034/28 29 111**.

Novinky

- Nový lekár na chirurgickej ambulancii *MUDr. Miroslav Novota*.
- Bufet NEMOCNIČNÁ ponúka možnosť objednať si deň vopred čerstvé knedle a dennodenne cenovo výhodné obedové menu.

MH 07 F5

Špeciálna ponuka z lekárne NEMOCNIČNÁ

PATENTEX OVAL N
- Nehormonálne antikoncepčné vaginálne čapíky.
- Čapík sa zavedie do pošvy najmenej 10 minút pred pohlavným stykom.

~~139,30 Sk~~ **69,6 Sk**

HEMOREX
- Ošetrujúci krém na hemoroidy.
- Obsahuje extrakty z dubovej kôry a vňate myšieho chvosta v krémovom základe.

~~53,10 Sk~~ **30 Sk**

CALIBRUM MAMI
- Multivitamín s minerálmi pre tehotné (v období druhého a tretieho trimestra) a dojčiace ženy.

~~340,20 Sk~~ **170,10 Sk**

DAYLONG 16
- Extrémne vodostále lotio na opaľovanie, odolné voči poteniu a utieraniu pokožky, fotostabilné, termostabilné, bez parfumov.
- Pre ľudí, ktorí aj v tomto ročnom období chodia k moru.

~~303,90 Sk~~ **152 Sk**

Magnetická rezonancia	
Pondelok	7.00–18.00
Utorok	7.00–18.00
Streda	7.00–18.00
Štvrtok	7.00–18.00
Piatok	7.00–18.00

Rozhovor cez pol sveta

Patrik Jandák je pravdepodobne jedno z mien, bez ktorého sa v budúcnosti nezaobíde zoznam významných rodákov nášho mesta. Ako povedal sám: teraz nie je ešte čas hodnotiť. Zatiaľ naberá rýchlosť a trpezlivo stúpa nahor nad kanadský horizont. Patrik Jandák je mladý muž so zaujímavým pohľadom. Toto tvrdenie znie trocha podivne, ak priznám, že naše prvé osobné stretnutie nás ešte len čaká. Jeho pohľad však poznám dobre z jeho fotografií. Aké sú, tak vidí svet.

V tvojom „fotografickom" životopise je dvadsať rokov diera a potom to vyzerá na raketový štart – od narodenia (1977) do 1998 nič, odrazu štúdium na The Bureau of Freelance Photography School of photography London vo Veľkej Británii. Čo bolo pred Londýnom?

Dobrý postreh... Naozaj je pred Anglickom veľká diera a musím sa priznať, že fotografii som sa nevenoval. Pred odchodom do Anglicka a štúdiom na BFP School som študoval na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. Vlastne, kým som sa stal fotografom, tak som na Slovensku študoval za mechanizátora poľnohospodárskej výroby. Ale človek nemusí vždy vedieť dopredu, kam sa má jeho život uberať. (smiech)

Bol to jeden z momentov, prečo si nechal prezidenta prezidentom a odišiel do Kanady?

V podstate som mal pocit, že práca prezidentovho fotografa je viac-menej stereotypná a pre mňa málo kreatívna. Hlavne, ak zoberieme do úvahy, že na zahraničné cesty som nechodil ja, ale ľudia, ktorí dostali kompaktný digitálny fotoaparát a tvárili sa ako profesionáli. Žiadne výčitky ani hnev. A tak som bol platený za to, že sedím v kancelárii a tvárim sa zaneprázdnene. To nie je nič pre mňa, pretože potrebujem profesionálne a duševne rásť, a nie byť zavretý vnútri.

O tom by som mohol dlho rozprávať... To mi ale nepomohlo pochopiť, odkiaľ sa zobral impulz, keď sa poľnohospodár rozhodne, že bude fotografom a rok po skončení školy sa stane fotografom prezidenta republiky.

V podstate to bola náhoda. V Manchestri som si kúpil prvú zrkadlovku – niežeby som sa predtým veľmi zaujímal o fotografiu – zrkadlovka ma však vždy niečím lákala. Mal som to šťastie, že môj susedbol fotograf a práve jeho pozitívne hodnotenie mojich fotografií ma nasmerovalo k samotnému štúdiu. Ostatné je už len o tvrdej práci, neustálom zdokonaľovaní a rozvíjaní talentu a, samozrejme, aj o šťastí alebo, lepšie povedané, byť v správny čas na správnom mieste.

Kde treba byť, aby sa človek stal fotografom hlavy štátu?

(smiech) Kým som začal fotografovať prezidenta, vyvolával som fotografie pre prezidentskú kanceláriu. A keď môj predchodca išiel do dôchodku, pootvorili sa mi dvere na jeho miesto.

Po prezidentovi Schusterovi ťa „zdedil" prezident Gašparovič. Myslel som, že osobný fotograf je niekto, komu prezident nič netají, a preto si ho vyberá takmer ako dôverníka...

Nie je to úplne tak. Fotograf je síce prezidentovi stále v pätách, no ako dôverníka by som ho necharakterizoval. Je len ďalšou postavičkou v tíme ľudí okolo prezidenta a hoci sa môže zdať, že je mu najbližšie, nemusí to byť po osobnej stránke pravda. Existuje tam medzera medzi prácou a súkromím. S prezidentom Schusterom sme mali k sebe bližšie ako s Gašparovičom, lebo mal fotografiu rád a vážil si prácu fotografa.

Pravdepodobne si aj tak vďaka tejto práci fotografoval v neuveriteľnom množstve rozdielnych kultúrnych prostredí a našiel si množstvo tém. Keď som sa prehŕňal obrovským množstvom tvojich fotografií len v ponuke agentúry Aspect Images, trocha som zablúdil v tej šírke žánrových obrázkov – bankovky, sushi, sviečky, rakúsky prezident, chrám v Abu Simbel, kopa rýb, Paris Hilton, pápež, telefónna búdka, družičky, terakotová armáda v Číne, Pontiac, Coldplay, tulipány... Kde si ty? Ako a čo fotí fotograf Patrik Jandák sám za seba?

Som rád, že si vyhľadal informácie a fotografie skôr, ako sme začali tento rozhovor. V agentúre Aspect Images mám toho naozaj veľa. Rôzne témy a rôzne žánre sú ale v tomto prípade v súlade s fotobankou, ktorá predáva stock images. Preto je dobré mať široký záber, aby si mal klient z čoho vybrať. Fotograf Patrik Jandák sa mi charakterizuje ťažko. Pred pár rokmi by moja odpoveď bola veľmi jednoduchá a jasná: dokumentarista, fotograf, ktorý sa zameriava na život mesta a ľudí v ňom, zachytávajúci každodenný život obyčajných ľudí. Dnes to už nie je úplne tak, hoci takúto fotografiu stále milujem a veľmi často sa k nej vraciam vo voľnej tvorbe. Záľubu som si rozšíril aj o portrét, či už štúdiový alebo viac sociálny. V podstate sa voľnou tvorbou snažím kompenzovať komerčné fotenie. Ak dlhšie fotím portréty, tak si zoberiem fotoaparát a idem sa vyslovene s ním zabávať do mesta, ak na druhej strane robím veľa dokumentárnej fotografie alebo society a social events, tak sa zavriem do štúdia a relaxujem portrétom. V podstate sa usilujem nájsť nejakú rovnováhu a vyhýbať sa stereotypu.

Posledných pár týždňov sa intenzívne venujem digitálnej infračervenej čierno-bielej fotografii. Je to veľmi zaujímavý proces.

To znie zaujímavo, ale už sme vo výtvarnej fotografii. Ak dobre rozumiem a ide skutočne o energiu vecí, potom to znie ako odhaľovanie duše sveta. Vlastne je to v tomto smere veľmi podobné tvojmu sociálnemu dokumentu.

Dalo by sa to aj tak povedať, no v prvom rade ide o objavovanie nového pohľadu a novej formy videnia, InfraRed fotografia je naozaj o energii vecí a ak je skombinovaná s dobrou témou a precíznou kompozíciou, tak zasahuje do umeleckej fotografie. To ale mení mnoho v ďalšom živote obrazu. Výtvarná fotografia je určená predovšetkým do interiéru, t. z. predávať cez galérie. Priznávam, ako prevažne reportážny fotograf, zatiaľ s týmto spôsobom prezentácie nemám mnoho skúseností. Ďalšou možnosťou je, samozrejme, vydávanie kníh, čo je priestor, kde sa umelecká fotografia predáva najčastejšie.

Vydanie kvalitnej veľkej knihy fotografií je finančne veľmi náročná záležitosť. Je veľkou výnimkou, ak do toho ide autor osobne a hľadanie sponzora predpokladá to isté ako predaj v galérii – kvalitné veci, známe meno, primeranú cenu a niekoho, kto je ochotný to zaplatiť. Zostavil si kolekcie pre dve knihy. Mapujú dva rozdielne svety. Aký bude svet tretej knihy?

Tretia kniha (ak bude) sa bude dotýkať Toronta a Kanady a bol by som rád, keby to bola práve kolekcia IR fotografií, no uvidíme, či sa na to nájdu sponzori.

Čo sa ti najviac páči v novej domovine? Našiel si niečo, čo ti chýbalo? Nemyslím teraz napríklad Toronto, pretože to skutočne na Slovensku nemáme. Cestovať sa však dá aj odtiaľto a cez internet pristane fotka u zákazníka v podstate rovnako rýchlo.

To je pravda, fotografia sa dá robiť z ktoréhokoľvek miesta a zákazník ju má rovnako rýchlo na stole, no rozdiel je v tom, či je nejaký zákazník. Nechcem polemizovať, či sú podmienky lepšie v cudzine alebo na Slovensku, veď koniec koncov v zjednotenej Európe je ďaleko viac príležitostí pre šikovných fotografov ako tu v Kanade a niektoré veci tu možno trvajú dlhšie. Ako sa hovorí: Good things come to those who wait. *A hlavne Kanada je bližšie k USA a Toronto je len hodinu letu od New Yorku. Aj tento samotný fakt otvára viac možností, ako sa priamo stretnúť s top fotografickým svetom a pracovať v ňom.*

Pozeral som si tvoje fotky na flickr.com a rovnako zaujímavé ako tvoja práca sú komentáre, ktoré k jednotlivým fotografiám pridávajú spravidla iní fotografi. Čítal som nadšené výkriky, ktoré pripomínajú skôr premiéru opery, kde sa publikum neudrží a vyjadruje priamo do predstavenia svoje emócie.

Flickr je skvelý portál, fotografi majú možnosť prezentovať svoju tvorbu a dostať adekvátny ohlas od kolegov – fotografov z celého sveta. Je to taká zvláštna komunita a, samozrejme, vždy poteší, ak niektorá fotografia upúta veľa ľudí a tí potom vyjadria svoj názor, úžas či emócie. Vďaka internetu je svet akosi menší a pritom väčší, menší v tom, že človek je v kontakte prakticky s fotografmi z celého sveta, na druhej strane je však udivujúce a inšpirujúce, koľko skvelých fotografov a fotografií sa denne vytvorí.

...

Napriek tomu, že fotografov pribúda, život má pre každého dostatok scén i príležitostí. Ani stále dostupnejšia technika ich nedokáže zrovnať do jedného radu. Fotografia totiž nevzniká vo fotoaparáte, ale niekde na ceste od oka k srdcu. Tak zdravím do Toronta a pozývam vás sledovať pokračovanie príbehu na

www.photojandak.com.

STANO BELLAN

27. – 28. októbra, 18.00 – 6.00 h

Prežite noc plnú smiechu v malackom kine

Toto tu ešte nebolo. Mestské centrum kultúry pripravilo pre všetkých milovníkov filmových komédií skutočnú lahôdku. Filmovú noc v kine. O podujatí rozpráva autor nápadu – premietač Adrián Hoc.

Ide o originálny projekt či iné kiná podobné podujatia usporadúvajú?

Nie je to nič prevratné. Takýto filmový maratón môže zorganizovať každé kultúrne centrum, v ojedinelých prípadoch aj organizuje. Jeho cieľom je pritiahnuť ľudí do kina nielen v klasický čas, ale aj v nevšedné hodiny. A ponúknuť im „chuťovky", ktoré už v kine určite neuvidia.

Aký ste si zvolili kľúč pri výbere titulov?

Riadil som sa tým, čo je dostupné na Slovensku alebo v Čechách. Komédií je iste veľa, no pri niektorých bolo hľadanie majiteľov práv pre kiná zložité. Všetky zaradené tituly sú už svojím spôsobom kultové, nakrútili ich „oskaroví" režiséri. Budú sa premietať z archívnych kópií, ktoré dovezieme 22. 10. zo zlínskych ateliérov. Môže sa stať, že budú v horšom technickom stave. Rovnako budú mono, takže dolby digital zvuk v zrekonštruovanom kine určite nevyužijeme. Modernú dobu – posledný nemý film kráľa komédie Charlieho Chaplina – nám zapožičia Asociácia slovenských filmových klubov.

Svoju logiku má aj zoradenie filmov – alebo sa mýlim?

Nie. Prvé dva filmy sú určené aj pre deti. Rodičia tak môžu zobrať ratolesti na komédie, na ktoré v detstve chodili do kina oni. Pri filmoch sa bude dať zasmiať, ale aj zamyslieť nad vážnejšími témami. Pred „maratónom" hráme vo výnimočnom čase o 16.00 h americkú animovanú komédiu Ratatouille (Dobrú chuť), tá môže divákov príjemne naladiť. O 18.00 h sa už začína noc plná smiechu.

Máte rady pre tých, ktorí sa chystajú prísť? Čo ak niekoho premôže únava?

*Treba si so sebou priniesť deky, vankúše. Pokojne aj spacáky. Pod plátnom na javisku máme miesta dosť. Ak spiacim nebude prekážať hluk z reproduktorov (smiech). K dispozícii bude návštevníkom bufet s kávou a čajom zdarma. Ak by mal niekto nápad, ako večer zatraktívniť, sem s ním. Na webovej stránke **www.mckmalacky.sk** je minifórum. Sú tu podrobne predstavené všetky filmy, nechýba „pokec" o tvorcoch. Nápady sú vítané, rovnako ako každý, kto sa rozhodne stráviť noc v kine. Len pozor! Hoci sa dá na každé predstavenie kúpiť vstupenka zvlášť, uprednostnení budú tí, ktorí budú mať kúpené permanentky.*

LUCIA VIDANOVÁ

Filmová noc v kine od 6 do 6

Maratón sa začína 27. 10. (sobota) o 18.00 h v Kultúrnim domečku MCK (kino).

18.00 h Otvorenie maratónu
18.15 h Dívka na koštěti/V. Vorlíček
19.35 h Prestávka 15 min.
19.50 h Ať žijí duchové!/O. Lipský
21.25 h Prestávka 15 min.
21.40 h Hoří, má panenko!/M. Forman
22.55 h Prestávka 15 min.
23.10 h Obecná škola/J. Svěrák
00.50 h Prestávka 20 min.
01.10 h Vesničko má středisková/J. Menzl
02.50 h – 01.50 h Prestávka 15 min.
03.05 h – 02.05 h S tebou mě baví svět/M. Poledňáková
04.30 h – 03.30 h Prestávka 15 min.
04.45 h – 03.45 h Moderná doba/Ch. Chaplin

06.45 h – 05.45 h Ukončenie maratónu

Malacky mali zástupkyňu vo finále Model of the World

Lucia Bolfová (20) z Malaciek sa prebojovala do finálovej tridsiatky súťaže Model of the World, ktorú organizujemodelingovo-reklamnáagentúra Flash. Tohtoročných castingov sa pritom zúčastnilo 1386 dievčat z celého Slovenska. Súťaž vyvrcholila 7. 10. v Košiciach a hoci na stupne víťaziek nedosiahla, dostala po finále zaujímavú ponuku. Bude 27. 10. v Belehrade reprezentovať Slovensko na medzinárodnej súťaži SLAVIC BEUTY CONTEST.

Mladá študentka ekonómie a práva ekonomickej univerzity vo Viedni sa pritom modelingu venuje len pol roka. „Keby ma na casting ‚nedotlačila' mamina, tak by som tam určite nešla. Teraz však neľutujem. Hoci je náročné skĺbiť školu, modeling a voľný čas," priznáva. Do troch regionálnych kôl postúpilo najskôr 21 dievčat a potom vybrali finálovú tridsiatku. Aké skúsenosti si zo súťaže odnáša? „Získala som predstavu o tom, ako prehliadka vyzerá. Naučila som sa neuveriteľne rýchlo prezliekať z jedného modelu do druhého (smiech) a v neposlednom rade improvizovať na móle. Ak sa jedna z modeliek pomýli v choreografii, druhá sa musí okamžite prispôsobiť, aby to divák nezaregistroval," hovorí.

Lucia považuje modeling za istý druh odreagovania. „Keď vstúpim na mólo, všetky myšlienky sú z hlavy preč. Vnímam len tú úžasnú hudbu a blesky fotoaparátov. Dá sa na to rýchlo zvyknúť."

LUCIA VIDANOVÁ, foto: archív M. B.

NENECHAJTE SI UJSŤ

Malačan VLADIMIR YURKOVIC pozýva na autorskú výstavu fotografií

men after work®,

ktorá je v Bratislave predĺžená do 31. 10. v novostavbe SND na Pribinovej 17.
Expozíciu môžete navštíviť ešte v týchto mestách:
Trnava, Prešov 8. 10. – 28. 10.; Nitra, Bytča 5. 11. – 25. 11.
Banská Bystrica, Trenčín 3. 12. – 23. 12.
Info: www.menafterwork.eu

*Filozofia projektu **men after work®** spočíva v zachytávaní výrazu ľudí bezprostredne po „výkone" – naftára v okamihu, keď ukončí vrt, spisovateľa po krste práve vydanej knihy, hudobníka po koncerte, chirurga po operácii, kňaza po omši... Každý z portrétovaných je ešte stále vo vlastnom prostredí, no vstupuje pred sivé pozadie do štúdiového osvetlenia ako na röntgen. Kúsok ateliéru rámuje všetkých do jednotného prostredia a svetla, v ktorom sú si všetci formálne rovní. Nezáleží na tom, či hneď za papierom pozadia je zákulisie Národného divadla, sakristia kostola, lekárska izba, obrovská montážna hala alebo maringotka v strede blata ropných vrtov na Záhorí pri teplote okolo 4° C. **Sú skutoční. Skúste sa im pozrieť do očí.***

Umenie s pridanou hodnotou

V galérii MCK 5. októbra podvečer slávnostne otvorili výstavu keramických prác hendikepovaných klientov (OZ Svitanie – ZPMP Malacky a Vstúpte, n. o.) a výtvarných kúskov žiakov ZUŠ. Nechceme žiť vedľa vás, ale spolu s vami (aj tvoriť spolu s vami) – odkazujú mladí tvorcovia.

Osud mnohým z nich nedoprial „celé" zdravie, no nadelil im bezodnú trpezlivosť. Rovnako schopnosť vnímať detaily, ktoré mnohým z nás unikajú a šikovne ju premeniť v umenie s pridanou hodnotou.

Akcia je sprievodným podujatím osláv 15. výročia založenia OZ Svitanie – ZPMP. Práve OZ Svitanie otvorilo pred desiatimi rokmi prvú chránenú dielňu (cukrársku výrobu) v republike. V súčasnosti fungujú chránené dielne v Dome Svitania v Jakubove a vo Vstúpte, n. o., v Malackách. Keramické predmety v galérii MCK môžete nielen obdivovať, ale si ich aj rezervovať, kúpiť a po skončení výstavy 25. októbra odniesť domov.

Text, foto: LUCIA VIDANOVÁ

OZ Svitanie – ZPMP Malacky, Dom Svitania, n. o., Jakubov, Vstúpte, n. o., v spolupráci s obcou Jakubov

vás pozývajú **17. 10.** do Jakubova na slávnosť pri príležitosti

15. výročia vzniku OZ Svitania – ZPMP Malacky a 10. výročia založenia Domu Svitania v Jakubove.

Program:

9.00 – 14.30 h Deň otvorených dverí v Dome Svitania, n. o., Jakubov
15.00 h Slávnosť v Kultúrnom dome v Jakubove moderuje Patrícia Jarjabková-Garajová

Sprievodné podujatie: krst knihy J. Moravčíka Alenka v krajine bodliakov, autogramiáda autora a ilustrátorky; hudobné vstupy Aleny a Ivana Čermákovcov; výstava a predaj výrobkov z chránených dielní.

Horný rad zľava: tréner družstva K. Ivančík, P. Vajsábelová, L. Hlavenková, S. Škodová, kapitánka družstva M. Potočnáková, T. Podobová, L. Dulanská, N. Huňárová. Dolný rad zľava: R. Demjaničová, K. Paičková, D. Chmelová, N. Vokáčová, B. Vosátková, M. Martincová.

Pred prvým súťažným ročníkom

Mladé basketbalistky (ročník 1997 – 98) pred nastávajúcim ročníkom sezóny 2007 – 2008, ktorý bude ich prvým súťažným, absolvovali priam profesionálnu prípravu. Zúčastnili sa na dvoch turnajoch s medzinárodnou účasťou v Ostrave a v Starej Turej.

V Ostrave obsadili 8. a v Starej Turej 5. miesto. Absolvovali aj dva prípravné zápasy; v prvom sa stretli v Bratislave s rovesníkmi z klubu BSC a vyhrali ho 58:32, na druhý – exhibičný nastúpili dievčatá proti vlastným rodičom. Aj z tohto zápasu si odniesli výhru. Mladé basketbalistky pozývajú na prvý majstrovský zápas proti Starej Turej, ktorý odohrajú v telocvični Gymnázia na Ul. 1. mája v sobotu 20. októbra o 9.00 h.

-ki-, foto: archív

Špeciálny prístroj k dispozícii už aj v Malackách

Novinka v detskom lekárstve – C-reaktívny proteín

Každý ošetrujúci lekár dennodenne rieši dilemu: antibiotiká – áno či nie. Týka sa to predovšetkým akútnych ochorení horných a dolných dýchacích ciest, kde je všeobecne známe, že 90 % je vírusového pôvodu. Najčastejšie sú to nádchy, kašle, zápaly stredoušia, angíny, ale aj zápaly prínosových dutín a zápaly pľúc.

Problém podávania antibiotík je špeciálne citlivý v detskom veku. Nezrelý imunitný systém dieťaťa môže byť neuváženým podávaním týchto liekov vážne poškodený. Detský lekár, ktorý nechce zbytočne narušiť vývoj imunity, ale na druhej strane ani riskovať komplikácie, ak ide predsa len o bakteriálny zápal, stojí pred problémom. Vyriešiť ho môže prístroj, ktorý je už k dispozícii aj pre potreby ambulantných lekárov. Dá sa ním vyšetriť jeden zo zápalových markerov, tzv. C-reaktívny proteín (CRP). Odlíši vírusový pôvod infekcie od bakteriálneho, odpadnú ranné odbery krvi a čakania na výsledky do druhého dňa. Jednoduchým pichnutím do prsteka malého pacienta a vyšetrením jednej kvapky krvi vieme o 2 minúty povedať, či ochorenie spôsobil vírus alebo baktéria, či sú antibiotiká potrebné alebo nie. Vieme kauzálne pristupovať k liečbe a vieme zabrániť komplikáciám nesprávne liečeného ochorenia (srdcové chyby, reumatizmus, zápaly mozgových blán). Napriek pomerne veľkej finančnej záťaži je toto vyšetrenie možné už aj v ambulanciách niektorých našich lekárov. Žiaľ, poisťovne ich napriek snahe našich profesijných organizácií nepreplácajú. Tento výkon sa teda v ambulanciách hradí. Zatiaľ však ani jeden rodič toto vyšetrenie pre svoje dieťa neodmietol. Ide predsa o spokojnosť na strane lekára a rodiča v prospech dieťaťa, v tej chvíli malého pacienta.

MUDr. MARIANNA MARŠÁLKOVÁ

Ambulancia pre deti a dorast
Ul. 1. mája 111, tel.: 034/772 38 69

-pr-

MH 07 F30

DROBNÁ INZERCIA

• Predám pianíno Petrof – opera 125, v perfektnom stave, ako nové. Cena dohodou. Kontakt: 0910 38 27 53, 0915 92 67 30.

MH 07B3

Chcete schudnúť?
100 % garancia výsledkov.
www.chudnete.sk/overene

MH 07 F29

Mesto Malacky
prijme na vedľajší pracovný úväzok
zamestnanca – hudobníka
na sprevádzanie sobášnych obradov, uvítaní novorodených detí a spoločenských udalostí v meste.
Podmienkou je ovládanie hry na klávesových, resp. strunových nástrojoch.
Bližšie informácie: MsÚ, č. d. 111 alebo na t. č. 034/796 61 18

Spoločnosť zaoberajúca sa veľkoplošnou reklamou hľadá pracovníka na pozíciu
lepič plagátov - bilbordov pre oblasť Záhorie.
Podmienky – spoľahlivosť, bezúhonnosť, manuálna zručnosť, vlastné motorové vozidlo, živnostenský list. Prax vítaná. Bližšie informácie na t. č.: 0903/70 19 44, 02/59 20 50 13.

MH 07 F27

Len 0,3 % z takmer 2 miliónov

V Malackách 26. 9. aktivisti vyzbierali za 20-korunové biele pastelky len 5 993 Sk (0,3 % celoslovenskej sumy). Celoštátnu zbierku na podporu ľudí so zrakovým postihnutím, ktorú organizuje Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska (UNSS), podporili ľudia v Bratislave a okolí sumou 409 206 Sk.

Ako boli občania štedrí v ďalších krajoch? NR – 285 000 Sk; BB – 239 000 Sk; KE – 300 000 Sk; ZA – 213 000 Sk; TN – 144 000 Sk; PV – 260 000 Sk a TT – 111 000 Sk. Spolu sa tak v jeden deň podarilo vyzbierať úctyhodných 1 961 206 Sk.

„Verím, že sa suma ešte zvýši. Zbierka Biela pastelka potrvá až do 31. 12," povedala Mgr. J. Sagová z Krajského strediska UNSS. Ľudia ju môžu stále podporiť zaslaním SMS správy v sume 30 Sk na t. č. 820 alebo finančným príspevkom na účet zbierky 4030016212/3100.

Výnos zbierky je určený na poradenstvo pre tých, ktorí stratili zrak a snažia sa s touto ťažkou situáciou vyrovnať, na realizáciu kurzov, počas ktorých nevidiaci a slabozrakí ľudia získavajú zručnosti nevyhnutné pre každodenný život. Okrem toho z nej budú financované aj projektové programy samotných zrakovo postihnutých ľudí na ich aktivizáciu a vzdelávanie a na krízovú pomoc.

-lucy-, foto: T. Búbelová

RECEPT PANI VOZÁROVEJ

Červená paprika v sladkokyslom náleve s olejom

SPOTREBA

Na liter vody dáme 2 dl octu, 1 dl oleja, 50 g cukru a 20 g soli

POSTUP

Červenú očistenú papriku umyjeme a vykrojíme z nej jadierka. Do vody pridáme ocot, cukor, soľ, olej a dáme variť. Do vriaceho roztoku dáme toľko nakrájanej papriky, aby bola ponorená. Povaríme ju asi 3 minúty, potom vyberieme, uložíme do pohárov, zalejeme vriacim nálevom – roztokom, v ktorom sme ju povarili, a poháre uzavrieme (môžeme zaviazať celofánom). Keď chceme, aby bola paprika pikantná, môžeme pridať do pohára zo dve feferónky, ktoré povaríme s paprikou.

FYTOPHARMA, a. s.,
Dukelských hrdinov 651, Malacky
PONÚKA NA PRENÁJOM
KANCELÁRIE o veľkosti
20,40 m^2 a 36,85 m^2 navzájom prepojené dverami, majú samostatný vchod z chodby – 38,65 m^2
Nájomné **2000 Sk/m^2/rok**. V cene sú zahrnuté energie, voda, používanie sociálneho zariadenia, kuchynky a osobného výťahu.
SKLADY o veľkosti
137,25 m^2, 244,35 m^2, 253,47 m^2, 280,84 m^2 – max. zaťaženie 400 kg/m^2.
Nájomné **1700 Sk/m^2/rok** bez energií, v cene je zahrnuté používanie nákladného výťahu.
Bližšie informácie podá Elena Michálková na tel. čísle **034/772 20 57**.

MH 07 F30

Jesenná deratizácia

MsÚ Malacky určuje termín na vykonanie jesennej preventívnej celoplošnej deratizácie na území mesta Malacky od 8. 10. do 9. 11.

Subjekty uvedené nižšie sú povinné vykonať deratizáciu vo svojich objektoch, príp. v objektoch, kde na území mesta vykonávajú funkciu správcu, a to prostredníctvom firiem. Po vykonaní deratizácie treba zaslať pracovný list, resp. iný vierohodný doklad o výkone týchto prác obratom na MsÚ Malacky, odd. ŽP. Nedodržanie týchto povinností bude postihované v zmysle platných právnych predpisov.

Povinné subjekty na vykonanie preventívnej deratizácie sú najmä vlastníci, príp. správcovia zariadení spoločného stravovania, zdravotníckych zariadení, obchodných a podnikateľských prevádzok, školských a predškolských zariadení, prevádzkových a administratívnych budov, obytných domov, rodinných domov – v prípade chovu hospodárskych zvierat, kanalizačnej siete, výrobných a prevádzkových objektov, vojenských objektov.

oddelenie ŽP MsÚ

Zvoz objemného odpadu

Chcete sa pred zimou zbaviť nepotrebných vecí? Jesenný zvoz objemného odpadu sa uskutoční v dvoch etapách:

I. etapa – pondelok 15. októbra
KBV – bytové domy,
II. etapa – pondelok 22. októbra
IBV – rodinné domy.

Odpad vyložte k stojiskám kontajnerov alebo na okraj cesty príp. na iné vhodné a prístupné miesto najskôr v nedeľu 14. 10. (21. 10.) poobede alebo v pondelok 15. 10. (22. 10.) ráno do 7.00 h, aby sa predišlo znečisťovaniu verejných priestranstiev. Vyložiť môžete nepotrebné televízory, chladničky, sporáky, starý nábytok či koberce, staré umývadlá a pod. Zvoz sa netýka biologického odpadu zo záhrad!

Biologický odpad, drobný stavebný odpad i nebezpečný odpad z domácností (autobatérie, zvyšky farieb či oleja) je možné doniesť na odpadové dvory, ktoré sú zriadené na Hlbokej a Partizánskej ul.

Otváracie hodiny odpadových dvorov nájdete v teletexte eMTV strana č. 154 alebo na stránke mesta www.malacky.sk – aktívny teletext, str. 154.

oddelenie ŽP MsÚ

KRÍŽOVKA

Na severovýchode Slovenska v pásme **Bukovských vrchov** na hraniciach s Poľskom a Ukrajinou sa nachádza **národný park Poloniny** s výmerou 29 805 ha a veľkosťou ochranného pásma 10 973 ha. Park je v okrese **(tajnička č. 1).**

Osobitosťou sú horské hrebeňové lúky – poloniny, ktoré sa nachádzajú na hlavných hrebeňoch Bukovských vrchov. Najkrajšie z nich sú v okolí Pľaše, Ďurkovca, Riabej skaly a Kamennej lúky. Pre územie Polonín sú charakteristické lesy najmä bukové a jedľovo-bukové zaberajúce až 80 % z celkovej plochy. Je tu najvyššia koncentrácia prírodných lesov (pralesov) na Slovensku. Obdiv vzbudzujú hlavne mohutné až 400-ročné jedle, ale aj buky a javory.

V národnom parku bolo vyhlásených 6 národných prírodných rezervácií: Stužica, **(tajnička č. 2),** Rožok, Pľaša, Havešová a Stinska. Poloniny sú jedinečné aj z pohľadu živočíšstva tu žijú druhy, ktoré nikde inde na Slovensku nenájdeme. Žijú tu všetky naše mäsožravce a sporadicky z územia priľahlého Biesczadského národného parku v Poľsku sem preniká **(tajnička č. 3**) a **(tajnička č. 4).**

Bukovské vrchy sú členitým stredohorským krajinným celkom a jeho hraničný hrebeň dosahujúci výšku 1000 – 1200 m je rozvodnicou Čierneho a Baltického mora. Najvyšším vrcholom Bukovských vrchov je Kremenec, ktorý dosahuje 1208 m n. m. Celá oblasť i okolie majú vynikajúce predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu, ktorý tu ešte stále nie je tak rozvinutý ako v iných častiach Slovenska. Kultúrno-historickú ponuku regiónu zastupuje časť súboru východoslovenských drevených kostolíkov východného obradu, ako napríklad Topoľa, Uličské Krivé, Ruský Potok či Jalová.

VODOROVNE

A ôsmy diel; lovec rakov; zberná surovina **B** nápoj obrátene; zelenina; nič; časové obdobie; verejná diskusia **C** metropola Peru; časť tenisovej hry; prací prostriedok; úspešná pesnička; slovenská rocková gospelová skupina **D** staročeské osobné zámeno; **tajnička č. 2**; vlhči **E** ŠPZ Malaciek; náuka; staroslovanský Boh hromu; napísaná alebo vyslovená myšlienka; spoluhlásky v slove rata **F** ušľachtilý kôň; umenie po latinsky; **tajnička č. 4**; časť plota; častica **G** časť hlavy pod bradou; čin; rímskych 1000; vlastnil; prenášač chorôb.

ZVISLE

1 uviedol do omylu **2 tajnička č. 1**; staroegyptský boh Slnka **3** domácke meno Miriam; násyp **4** Írska republikánska armáda; existuje; zosilnený súhlas **5** Národné divadlo; súprava; draslík **6** spojka; krovina; papagáj **7** pera básnicky; skratka a podobne; medzinárodné označenie Slovenskej republiky **8** hliník; ochrana tovaru; čas vo fyzike **9** maďarský názov Komárna **10** plošná miera; stred slova lososy; Mário **11** výrastok na hlave zvierat; dĺžková miera; pojem duše u starých Egypťanov **12** mäkká spoluhláska; výrobca automobilov pri Žiline; vykastrovaný býk **13** spoluhláska „f" foneticky; slabo horel; prvá spoluhláska abecedy **14** lotéria; astát; valuta **15** štátna pokladnica; Amatérsky atletický club **16** tajnička č. 3; reálny index **17** namastil (chlieb). Na pomoc: **C** Sába

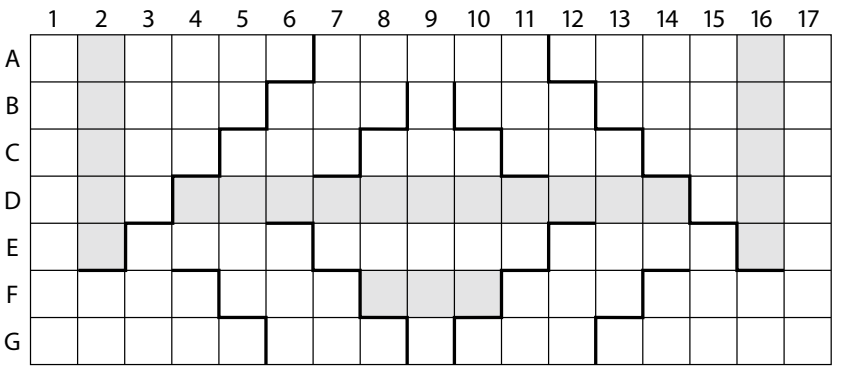

Pripravil: JUDr. MARIÁN POLAKOVIČ

*Ak nám do **23. októbra** pošlete správne vylúštenie tajničky krížovky spolu s nalepeným kupónom, budete mať šancu získať reklamné predmety mesta s bonusom – publikáciou Výchovná rehabilitácia od A. Gútha.*

Spomedzi čitateľov, ktorí nám poslali správne vylúštenie tajničky – 1. **Badínsky**, 2. **Szabóová skala** 3. **Hron** – sme vyžrebovali **Máriu Hozovú z Veľkomoravskej ulice v Malackách**, ktorá vyhráva reklamné predmety mesta a publikáciu Antona Gútha.

MALACKÝ HLAS KUPÓN **18**

BLAHOŽELANIE

1. novembra sa krásneho životného jubilea – 90 rokov dožíva

Karol Taraba
z Malaciek.

Všetko najlepšie a hlavne pevné zdravie do budúcich rokov mu prajú synovia Peter a Karol s rodinami.

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

POVEDALI SI ÁNO:

Od 24. 9. do 8. 10.

Martina Zajacová a Miroslav Mračna; Renáta Vačková a Ján Hutera; Alexandra Jursová a Jozef Tomeček, Lucia Radochová a Miroslav Jurica; Mária Zámečníková a Igor Šurek;

NIE SÚ MEDZI NAMI:

Od 24. 9. do 8. 10.

Ján Kunštek, 1939, Malacky; **Cecília Spustová**, 1921, Gajary; **František Petráš**, 1924, Malacky; **Anastázia Bartalská**, 1922, Kuchyňa; **Elena Grígelová**, 1925, Malacky; **Katarína Blahová**, 1948, Lakšárska Nová Ves; **Mária Mareková**, 1942, Malacky; **Vladimír Barboriak**, 1934, Suchohrad; **Rudolf Štefanovič**, 1926, Malacky; **Jozefa Pálková**, 1947, Malacky; **František Jurkovič**, 1926, Gajary; **Eduard Kalenský**, 1949, Prievaly; **Eva Bertovičová**, 1920, Zohor.

DO POZORNOSTI

CVečko pozýva deti, mládež na zápis do nového krúžku

Lukostreľba

Lukostreľba má svoj význam ako športová disciplína a je jedným z olympijských športov. Spolu s tenisom a golfom patrí medzi tzv. biele športy a dá sa považovať za ušľachtilú zábavu.

Výhodou je, že takmer nepozná vekové obmedzenia. Na základe istých fyziologických predpokladov sa jej deti môžu venovať od útleho veku.

Ak sa zaujímate o tento druh športu a chcete si rozšíriť vedomosti o nové poznatky, máte príležitosť. Pod vedením skúseného trénera p. Rozboru získate nielen vedomosti, ale aj praktické skúsenosti.

Tento druh športu si vyžaduje disciplinovanosť v tréningovom procese, chuť pravidelne trénovať, vek od 8 rokov – podľa fyzickej zdatnosti (výnimky sú možné).

Ak ste sa rozhodli, že to s lukostreľbou skúsite, prihláste sa v CVečku od 5. 10. v čase od 8.00 – 18.00 h. Bližšie info na tel. čísle: 034/772 22 28, www.cvcmalacky.sk.

Centrum voľného času vás pozýva na

TEKVICOVÉ STRAŠIDLÁ.

Podujatie sa uskutoční 19. 10. od 16.00 h v areáli CVečka.

Ak máte tekvicu, trošku fantázie a chuť vyrobiť si strašidlo alebo masku, príďte. Nepremárnite príležitosť a zapojte sa do tvorivej súťaže o „**najtekvicu**“ a „**najmasku**“.

Tešiť sa môžete aj na stretnutie s Alexom a Mirkou; aranžovanie a modelovanie; výrobu papierových šarkanov; hry a súťaže; diskotéku. **-cvc-**

Z úcty k veku

Primátor mesta Malacky Jozef Ondrejka prijal v obradnej sieni na Mierovom námestí 88 seniorov – aktívnych členov neziskového sektora v meste.

Stretnutie sa uskutočnilo pri príležitosti Mesiaca úcty k starším. Pozvanie prijali seniori vo veku 70 a viac rokov. Súčasťou stretnutia, ktoré sa koná každoročne v októbri, bol aj zápis do Pamätnej knihy mesta Malacky.

–red–
Foto: S. Osuský

Mať rád

Mať rád! – Také prosté slová! Sú až také prosté a všedné, že popri ich existencii často zabúdame na ich pravý význam. Uvedomujeme si vôbec význam týchto slov? Mnohokrát určite nie... Ale prečo?

Je to tým, že v dnešnej dobe myslíme len na seba, svoju kariéru a svoju budúcnosť? Alebo je to tým, že dnešný svet je taký uponáhľaný? Možno... Dnešok dýcha prázdnotou. Prázdnotou našich duší a nášho svedomia. Zamyslime sa sami nad sebou. Kedy sme naposledy niekomu povedali: Mám ťa rád! Len si spomeňme na ten okamih. Nezažiaril pri tom dotyčný, ktorému sme to povedali, aspoň na chvíľu radosťou? Možno sme si to ani nevšimli, ale určite áno. To preto, že už len z týchto samotných slov vyžaruje blahodarná a povzbudzujúca energia. Môžeme sa pozrieť aj na príklady zo života. Nemá matka, ktorej dieťa alebo manžel povie: Mám ťa rád! väčšiu radosť zo života ako matka, ktorú všetci vnímajú len ako domácu pani? Nemajú starí ľudia, ktorým niekto pomáha, väčšiu chuť do života ako tí bez pomoci? Určite majú. A nemusíme im ani hovoriť, že ich máme radi. Oni to cítia z našej prítomnosti. Ale dnes často zabúdame na význam a poslanie týchto slov. Používame ich ako vynucovací prostriedok, keď chceme niečo dosiahnuť, lebo poznáme obmäkčujúci účinok týchto slov. Áno! To je tá skutočnosť, ktorá robí naše duše a tento svet takými prázdnymi.

Preto to skúsme napraviť. Skúsme sa v blízkej dobe zastaviť a niekomu zo srdca povedať: Mám ťa rád! A naše duše sa stanú plnšími...

A ešte jedno malé obzretie.

Je tu október – Mesiac úcty k starším, kedy si pripomíname zásluhy našich starších spoluobčanov za lepší dnešok. No úctu netreba prejavovať len jeden mesiac v roku, ale neustále: doma, v práci, v obchode, v dopravných prostriedkoch, jednoducho všade.

Kto sa naučí vážiť si šediny, nemusí sa báť, že zostane v starobe nepovšimnutým. Potomkov najlepšie učíme konať podľa vzoru vlastných príkladov.

PETER FUSEK

3. 10. oslavy 80. výročia založenia školy pokračovali v štátnom gymnáziu športovým dňom a dňom otvorených dverí. Najzaujímavejším podujatím bol turnaj vo futbale dokonca s medzinárodnou účasťou, o ktorú sa postaralo mužstvo z Břeclavi. Okrem zahraničných hostí a domáceho mužstva sa do turnaja zapojili aj tímy z Gymnázia Bilíkova z Bratislavy a Gymnázia sv. F. Assiského z Malaciek. Po dramatických bojoch a suverénnom výkone vo finále si právom Pohár riaditeľky školy prevzali hráči domácej školy (na fotografii). Dali tak peknú bodku za celými oslavami.

Text, foto: MIROSLAV JUZA, študent gymnázia

Nová vôňa Záhoria?

O záhoráckom víne a špecifických charakterových vlastnostiach obyvateľov Záhoria sa toho na Slovensku napísalo už veľa, ale málo ľudí vie, že obyvatelia tejto najzápadnejšej časti nášho územia, kde nie je taká úrodná zem ako na juhu, nie sú také hory ako na severe, neznie tu taká ľubozvučná reč ako na Liptove a ani sa tu neurodí také víno ako v tokajskej oblasti, začínajú mať svoju vlastnú vôňu. Je to vôňa benzínu a oleja. Nevšimli ste si, že vo vašom okolí žije veľa ľudí, ktorí majú veľmi blízky vzťah k práci s motormi?

Záhorie sa v poslednom období stáva liahňou motokrosových pretekárov, pravidelne sa tu organizujú súťaže terénnych motorových vozidiel, zrazy milovníkov silných motoriek, jazdy veteránov, ale i súťaže diaľkovo riadených modelov automobilov a lietadiel. Nemalá skupina ľudí dokázala túto lásku a cit k motorom previesť aj na vodu. Možno ich stretávate na ceste do práce a neviete, že pre Slovensko získali titul majstra sveta, majstra Európy (Marian Jung, Emil Jung) a mnoho ďalších 2. a 3. miesto na vrcholových podujatiach v rýchlostnom vodnom motorizme. Pre svoju záľubu obetujú nemalé finančné prostriedky, všetok voľný čas a na samotných súťažiach riskujú vlastný život. Že o nich neviete? No, asi to budú normálni, skromní obyvatelia Záhoria, ktorí sa asi nevenujú tomu správnemu športu, o ktorom sa píše v novinách a hovorí v ostatných masmédiách. Aby toho nebolo ešte málo, starajú sa aj o výchovu svojich nasledovníkov.

Práve tak sa k vodnému motorizmu dostal aj žiak ZŠ Mansvéta Olšovského v Malackách Peter Štefanovič (na fotografii). Tento skromný, do seba uzavretý chlapec, ktorý je len o niekoľko mesiacov mladší ako Slovenská republika, sa zoznámil s vodným motorizmom pred 3 rokmi, keď sa zapojil do seriálu pretekov Formule FUTURE organizovaných Slovenským zväzom vodného motorizmu. Od samotného začiatku svojimi výsledkami a schopnosťou plného sústredenia sa na výkon zaujal školiteľov a trénerov, ktorí mu venovali mimoriadnu pozornosť. Peter sa nám však za túto prácu odmeňoval pravidelnými výbornými výsledkami vo formulovom seriáli, a tak vznikla odvážna myšlienka: Skúsme to s ním aj v pretekoch rýchlostných motorových člnov kat. Junior. Rodičia za podpory mnohých skúsených vodákov zabezpečili pretekársky čln, japonský motor YAMATO a výsledok – 2. miesto na majstrovstvách Slovenska v roku 2006 a čerstvý titul majstra Slovenska v roku 2007. Napriek Petrovej účasti v seriáli kategórie Junior nezanevrel ani na formulu FUTURE a keď sa v neďalekej Prahe konali ME, zväz vodného motorizmu rozhodol: „U nás je to predsa trocha na nižšej úrovni, nemáme ani také materiálové vybavenie, pošlime ho do ohňa, nech získa skúsenosti.“ Výsledok? Titul vicemajstra Európy v paralelnom slalome a v celkovom poradí bronzová medaila. Bola to historicky prvá účasť Slovenska na takomto podujatí a vynikajúci výsledok Petra v európskej konkurencii prekvapil všetkých zainteresovaných.

Vo vodnom motorizme sa však takýto úspech neoceňuje závratnými čiastkami a po úprimných gratuláciách už zväz uvažoval, čo s Petrom ďalej. Na severe Nemecka, 1300 km ďaleko, sa konali majstrovstvá sveta a Peter bol zaradený do reprezentačného tímu. Ako vždy chýbala maličkosť – peniaze. Vážnu situáciu zachránili rodičia, ktorí v plnej miere hradili nemalé náklady. Vôňa benzínu a oleja sa zo Záhoria v 4-člennom tíme nestratila. Okrem Petra Štefanoviča tím doplnila mladá a perspektívna Karin Kaňková.

Majstrovstvá sveta Formula FUTURE v nemeckom Leeri – paralelný slalom, vylučovacia súťaž, Peter postupuje ďalej, boj o účasť v semifinále, po prvom kole vynikajúci čas, nasleduje rozhodujúca rozjazda: Peter má dotyk bóje, dostáva trestné sekundy, bude to stačiť? Časy sa sčítavajú. Päť desatín sekundy rozhodlo, Peter končí, je smutný. Má byť prečo? Piate miesto v paralelnom slalome na majstrovstvách sveta za účasti špičkových pretekárov zo siedmich krajín Európy a Ázie. Nie je to prehra, ale úspech! Mnohé športové odvetvia by takéto umiestnenie brali všetkými desiatimi a navyše Peter je mladý a všetci motoristi veria, že vôňa benzínu a oleja zo Záhoria ešte dlho nevymizne. Ak vás tento skutočný príbeh mladého športovca zaujal a máte aj vy záujem, aby sa vaše deti stali súčasťou jeho pokračovania, kontaktujte sa so Slovenským zväzom vodného motorizmu alebo Petrom samotným, všade vám radi poradia.

Ing. Juraj Fencl, predseda
športovo-technickej komisie SZVM
Zadunajská cesta 1
851 01 Bratislava
Tel.: 0905/34 48 24

Kontakt na SZVM:
tel.: 02/49 20 03 50
e-mail: www. szvm.sk

Foto: archív

Z cestovateľských postrehov Malačanov – M. Valachoviča a J. Klúčara

Ako sa žije v ďalekom Xinjiangu

Pri cestách do iných končín sveta človek nevdojak porovnáva. Veď cestovateľ sa neustále konfrontuje s dopravou, ubytovacími možnosťami, stravou, komunikáciou. Naša augustová cesta do provincie Xinjiang, ležiacej v severozápadnom cípe Číny medzi Mongolskom a Kazachstanom, mala mať pohodový rytmus, bez stresov a ambicióznych plánov. A tak sme mali čas aj na porovnávanie prístupov k riešeniu problémov, ktoré zvyčajne trápia obyvateľov miest vrátane Malaciek. Podľa prieskumov Malackého hlasu sú nimi zeleň, doprava a parkovanie, kriminalita a podobne. Ako to riešia 5 000 km na východ od nás?

Zeleň

Nedostatok mestskej zelene, na ktorý sa sťažujú naši občania sme v hlavnom meste provincie Urumči, ale ani v menšom Turfane nevideli. Dômyselný systém zavlažovacích kanálov a závlah na uliciach poskytuje v jednej z najsuchších oblastí sveta dostatok vlahy pre hustú líniovú zeleň okolo ciest a chodníkov, ale aj v početných parkoch a parčíkoch. Komorný Turfan je preslávený ulicami s pergolami, okolo ktorých sa husto vinie vinič a na uliciach rastie mnoho pestrofarebných trvaliek. Sieť podzemných kanálov, ktoré privádzajú vodu z hôr do mesta, údajne meria vyše 3-tisíc kilometrov a tu má viac ako tisícročnú históriu. S vodou sa skutočne nešetrí. Zalievanie je niekedy tak intenzívne, že sa tvoria kaluže. Výsledkom sú zelené trávnaté plochy medzi cestami a chodníkmi. Stromy – prevažne bresty, jasene a topole – tvoria na každej ulici tieň a bariéru proti hluku.

Poriadok na uliciach

O zeleň sa stará množstvo pracovníkov, všade sa kosí tráva a vyhrabáva

lístie. V množstve záhonov sa krčia ženy s rúškami na tvárach a v bielych rukaviciach trhajú burinu. K nim sa pridávajú zametači, ktorí sa každé ráno s dlhočiznými metlami rytmicky pohybujú po uliciach a kopia odpadky po neporiadnych spoluobčanoch. Všade sú odpadkové koše, dokonca sú rozdelené na zber separovaného odpadu. Je teda len otázkou času, kedy sa ich ľudia naučia efektívnejšie používať. Nateraz sa odpad vyváža v jednoduchých smetiarskych autách a kde skončí, sa nám nepodarilo zistiť. Je ale verejným tajomstvom, že Čína má zatiaľ v tejto oblasti čo dobiehať.

Vandalizmus? Žiadny

Najviac ma fascinovalo, že za celý čas sme nevideli jediný kôš či parkové osvetlenie poškodené vandalmi, jediný zlomený konár alebo prevrátený kontajner so zeleňou. Žiadna telefónna búdka nebola nefunkčná a nikde, opakujem NIKDE, ani jediný nápis od sprejerov! To všetko v meste, kde sa po večeroch dlho do polnoci pohybovalo mnoho mládeže. Demografická krivka hovorí jasne v prospech mladých ľudí. Pritom sme sa za celý čas nestretli s náznakom agresívneho správania, ktoré je také typické pre mládež v našich mestách. Policajtov je na uliciach trochu viac ako u nás, ale nevidel som, že by museli zasahovať. Ľudia sa správali o poznanie disciplinovanejšie.

Doprava

Doprava je veľmi hustá a hlučná. Na permanentné trúbenie sa dá rýchlo zvyknúť. Nejde tu o prejavy agresivity, ale upozorňovanie sa vodičov navzájom a hlavne signál pre chodcov. Tí s výnimkou najväčších križovatiek nedodržiavajú svetelnú signalizáciu a prechádzajú kdekoľvek a kedykoľvek.

V Číne sú semafory umiestnené za križovatkou – vodiči majú lepší prehľad. Navyše sekundové odpočítavanie na svetlách im umožňuje pripraviť sa na zmenu včas. A chodcom to poskytuje potrebný čas na prebehnutie cez ulicu mimo priechod. Kým v Malackách sa neustále hromadia sťažnosti na víkendové vypínanie hlavnej križovatky a keď sa opakovane stávajú dopravné nehody na priechodoch pre chodcov, za celý pobyt v Číne sme videli jednu nepodstatnú dopravnú nehodu. Ostáva záhadou, ako je možné, že pri takej hustej premávke na viacprúdových cestách, kde okrem množstva autobusov sa presúva aj nákladná doprava, mraky motocyklistov a cyklistov, občas konský povoz, to spoľahlivo funguje.

Systém taxislužby patril vôbec medzi najlepšie skúsenosti. Prehľadné displeje taxametrov a fixné ceny (cca 3,50 Sk/km) nám umožňovali presuny mestom i za jeho hranice za rozumné ceny. A kto nemal na taxík, odviezol sa za cenu troch korún kamkoľvek v meste autobusom MHD. Cena benzínu nedosahovala ani dvadsať korún za liter, tak prečo nie?

MILAN VALACHOVIČ

Foto: archív M. V.

• • •

Zaujali vás postrehy malackých cestovateľov? Chcete sa o živote v Číne dozvedieť viac. Príďte na besedu v decembri alebo januári. Termín včas upresníme.

REAGUJEME

na článok v Malackom hlase o Večernom behu zdravia. Zaujalo nás konštatovanie autora, v ktorom si dáva rečnícku otázku:

Kto bude behať po novo vybudovanej tartanovej atletickej dráhe v ZŠ Záhorácka,

keď prišlo na večerný beh len 96 pretekárov. Súhlasím s tým, že 96 pretekárov všetkých kategórií je na také mesto málo, že deti sedia pri počítačoch a nemajú záujem o nič inšie, je notoricky známe (hoci – kto sa príde pozrieť v poobedňajších hodinách na ihrisko zmienenej školy, vidí tam každý deň plno detí vďaka futbalovému klubu Žolík a AC Malacky). Že ich do športovania nik nenúti a v školách je telesná výchova v pozadí a učitelia myslia na iné veci, než sa venovať deťom na telesnej výchove, je tiež pravda. Atletika – to nie sú len vytrvalostné behy a skokani, šprintéri či vrhači sa neradi zúčastňujú vytrvalostných behov. Takže z tohto dôvodu nemáme strach, že by bola dráha nevyužitá. I ostatné športy by mali pochopiť, že bez rýchlosti, vytrvalosti a sily je takmer nemožné presadiť sa v nejakom športe na medzinárodnej scéne a mali by našu dráhu začať využívať, no a v neposlednom rade i obyvatelia Malaciek si budú môcť zašportovať v kultúrnom prostredí. Vyhnať ich z krčiem na ihriská je asi nesplniteľný sen, ale kto chce vidieť a dožiť sa, ako jeho deti vyrastajú, mal by so svojím telom niečo spraviť. A preto by sa mali budovať športoviská v čo najväčšej možnej miere. Treba ich stavať a potom ich zapĺňať. Lídlov, Bill a krčiem máme predsa dostatok. My ale sami musíme pochopiť, že by sme mali investovať v prvom rade do seba a z tohto dôvodu sa nám javí výstavba tartanovej dráhy pre Malacky ako pozitívum.

VLADIMÍR HANDL, Atletický klub AC Malacky

Jozef Sajan (na fotografii) vybojoval na majstrovstvách Slovenska pre Záhorácky letecký klub Malacky bronzovú medailu. Podujatie na letisku Lisková organizoval aeroklub Ružomberok. Bolo súčasťou stretnutia pilotov, priateľov a sympatizantov motorových závesných klzákov (MZK). Dva súťažné letové dni preverili súťažiacich v dvoch disciplínach – navigačný let a presnosť pristátia. Jedinému zástupcovi z Malaciek napriek nule z navigácie, bodový náskok z druhej disciplíny postačoval na tretie miesto. Prvé obsadil Ján Vozárik z Liptovského Mikuláša pred Miroslavom Ondrašovičom z Rajca.

Osobné rekordy J. Sajana: let nonstop – vzdialenosť 231 km, čas 2 h 30 min; výška 2450 m ALT; maximálna rýchlosť voči zemi – 144 km/h. Viac informácií a fotografií nájdete na www.jozinko.szm.sk.

-js-, foto: archív

III. ročník Memoriálu Aliho Reisenauera

Boxing Club – RTJ Malacky pozýva priaznivcov bojových športov a hudby na mega galavečer **24. 11. o 17.00 h v ŠH Malina v Malackách**.

Kvalitný box sa predstaví v podaní boxerov z ČR, Maďarska a Slovenska. V sprievodnom programe exhibične vystúpia malackí džudisti, karatisti, tae-bo A. Reisenauera ml. a A. Capueira z Bratislavy a Komárna. Predvedú sa aj mažoretky, tanečná skupina Saltatrix. Pútačom pre divákov budú tiež svetelné efekty a laserová šou.

Vstupné:
50 Sk tribúna, 100 Sk palubovka, lístok do tomboly 20 Sk.

malacký hlas

Dvojtýždenník vydáva Mesto Malacky • Vedúca redaktorka Mgr. I. Potočňáková, redaktorka PhDr. L. Vidanová, jazyková úprava Mgr. E. Žilavá • Redakčná uzávierka v pondelok – nepárny týždeň • Nevyžiadané rukopisy nearchivujeme a nevraciame. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu a krátenie rukopisov • Grafika a polygrafická príprava: Peter Jackanin – INAK • Tlač: Petit Press, a. s., Bratislava • Adresa redakcie: Malacký hlas, MsÚ v Malackách, Radlinského ul. 2751/1, 901 01 Malacky, tel./fax: 034 796 6173, 772 22 40, malackyhlas@malacky.sk, www.malackyhlas.sk • Registrácia na OÚ v Malackách, č. Ma–3/99